

Рік XVII. Нью Йорк, Четвер, 30-го Вересня 1909. Число 38.

Vol. XVII New York, N. Y. Thursday, September 30, 1909. No. 38.

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Розмет за місяць Серпень 1909

Від. 102. Курипка Василь, ум. 21,7 '09.	\$1000.00
„ 1. Бобак Панько, ум. 23,7 '09.	1000.00
„ 4. Вайда Йосиф, ум. 28,7 '09.	1000.00
„ 103. Немеш Михайло, ум. 30,7 '09.	1000.00
„ 67. Стофик Матвій, ум. 7,8 '09.	1000.00
„ 36. Банашевич Антін, ум. 8,8 '09.	1000.00
„ 144. Самуляк Марко, ум. 17,8 '09.	1000.00
„ 157. Кічан Николай, ум. 24,8 '09.	1000.00
„ 78. Стерник Магдалена, жена Івана, ум. 24,7 '09.	400.00
„ 54. Риджанич Катерина, жена Йосифа, ум. 4,8 '09.	400.00
„ 16. Пех Михайло,	200.00

Виплачено за помочи на суму \$9,000.00

Платня головних урядників за серпень 190.00

Адміністрація Союзу за серпень 182.71

Весь розхід виносить \$9,372.71

Розмет платить 10,164 членів на ціле посмертне (кожний по 86 цнт.) і 1515 членів на пів посмертного (кожний по 43 цнт.)

Крім того кожний член платить за орган „Р. Н. Союзу“ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Відних по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол. а на половину посмертного 57 центів.

А. Шаршонь, гол. касієр.

С. Ядловський, гол. секр.

Дм. Капітула, гол. предсід.

Протокол

з річного засідання Головного Уряду Р. Н. Союзу, відбувшогося на днях 8., 9. і 10. вересня 1909 р. в Chicago, Ills.

В середу, дня 8-го вересня о 10-ій год. рано зачала ся Соборна Служба Божа в церкві св. о. Николая, на котрій були присутні всі урядники Р. Н. Союзу, як також поважне число місцевих парохіян, членів Р. Н. Союзу. Службу Богу відправив Духовний Отець Союзу, всеч. о. Михайло Балог, в асистенції оо. Д. Добротвора, В. Балого, В. Петрівського і М. Струтинського. При кінці Служби Божої виголосив всеч. о. Струтинський дуже загірваючу, патріотичну проповідь.

По службі Божій відправлено Панахиду за померлих членів Р. Н. Союзу, а відтак по скінчених Богослуженнях в імені Головного Предсідателя візав Духовний Отець Союзу, щоб всі Урядники зійшли ся точно о другій годині до салі де має відбутися засідання.

Точно о 2-ій год. вітворив засідання всеч. о. М. Балог молитвою „Царю небесний“ а відтак Головний Предсідатель, п. Д. Капітула, пояснив коротко цілі і значіння річного засідання. Говорив, що на річнім засіданню Уряду Р. Н. Союзу, переводить ся контролю над діловодством всіх Головних Урядників за цілий рік, як також перевірює ся весь масток Р. Н. Союзу. Даліше зазначив, що річне засідання відбуває ся в далеких місцях Чикаго тому, що як раз в то місце сконцентрували вороги Р. Н. Союзу всі свої сили, щоб знищити Р. Н. Союз.

На засіданню були присутні: Всеч. о. М. Балог, Духовний Отець Союзу, п. Дм. Капітула, Голов. Предсідатель, п. Т. Кульчицький, Голов. Містопредсідатель, п. Марія Черемшак, Голов. Містопредсідателька, п.

С. Ядловський, Голов. Фінансовий Секретар, п. Т. Лабовський, Голов. Рекордовий Секретар, п. Алексій Шаршонь, Голов. Касієр.

Контрольна Комісія:

Всец. о. Д. Добротвор, п. Василь Гришко, п. Михайло Бабій.

Радні:

П. Михайло Беля, радний і Голов. Організатор, п. Петро Ярема, п. Іван Глова, п. Андр. Стефанович, п. Михайло Чегін і п. Алексій Горбаль (надіхав пізнійше).

Всец. о. П. Понятишин, Директор „Свободи“, п. К. Кирчов, Менеджер „Свободи“, п. А. Цурковський, Редактор руської „Свободи“, п. А. Гела, Редактор слов. „Свободи“ і п'ятий тростіс Р. Н. Союзу.

Відтак приступлено до справоздань Головних Урядників.

Справозданє Духовного Отця Р. Н. Союзу було коротеньке. Всеч. о. Балог зазначив, що не міг доручити Братствам сповідних карток позаяк не отримав їх від Головного Уряду. Головні Урядники пояснили о. Балогови, що вони не мали жадного авторитету робити сего, бо на послідній Головній Конвенції не було такої ухвали, ані навіть ніхто не згадував і словом про сповідні картки.

В своїм справозданню надмінив Духовний Отець також потребу словенського календаря для тих членів, що читають „Свободу“ друковану словенськими буквами. Голов. Предсідатель п. Капітула пояснив, що справа словенського календаря прийде на порядок денний, коли наступлять ухвали для добра Р. Н. Союзу, Відтак справоздання Духовного Отця прийнято одноголосно до відома.

Даліше ухвалено, щоби всі Голов. Урядники по черзі здавали свої справозданє, та аж доперва по сим кожде із них буде піддане під дискусію.

Справозданє Головного Предсідателя

Головний предсідатель п. Капітула привітав зі браних а відтак здав справозданє зі своєї діяльності за послідний рік, та вимінив всі важніші справи, які були ним полагоджені, як: Справа Тов. Івана Наумовича Відділ 138. з Філадельфії, де хруні хотіли відірвати відділ від Р. Н. Союзу а прилучити його до Общества Р. Бр.; справу полагоджено судово в той спосіб, що члени, котрі хотіли остати при Р. Н. Союзі затримали гроші у банку так довго, доки хруні незмушені були віддати їм часть припадаючу, як також чартер, печать, книги братські і всі инші річи приналежні до Відділу. Вимінив всі спори полагоджені поміж братствами, всі скарги членів на Уряд братський і т. п.

Справозданє Головного Містопредсідателя.

Головний Містопредсідатель п. Т. Кульчицький заявив, що не полагоджував ніяких справ, для того і не може здавати ніякого справозданья.

Справозданє Головної Містопредсідательки

Головна Містопредсідателька, пані Марія Черемшак заявила, що не має ніякого справозданья, позаяк жіночі Відділи в ніяких справах до неї не удавали ся; зажадала однак, щоби на будуче Голов. Секретарі подаючи справозданья до „Свободи“ зазначували виразно, кожний Відділ, чи він єсть „братство“ а чи „сестрицтво“, а не так, як до тепер, що всі були подавані під іменем „братство“.

Справозданє Головного Рекордового Секретаря.

Рекордовий Голов. Секретар, п. Т. Лабовський заявив, що своє справозданє здасть в той спосіб, що

прочитає в числах виказ і зріст членів Р. Н. Союзу за кожний місяць почавши від послідної Головної Конвенції, назву, місцевість і число кожного Відділу приналежного до Р. Н. Союзу тепер, назву число і місцевість Відділів, котрі приступили до Р. Н. Союзу від послідної Конвенції, як також назву число і місцевість Відділів, котрі виступили за той сам час. Справозданє його представляє ся так:

Виказ членів Р. Н. Союзу в Америці від X-ої Головної Конвенції по кінць місяця серпня 1909 року.

На ціле посмертне:

Місяць	Прийнято нових	Прийшло в переступ. листом	Прийшло в пів посмертного	Виказано	Всього перевертнутий лист	Перешило на пів посмертного	Умерло	Посігало в Братствах
В Червни				1909 позістало				8129
„ Липни	159	18	7	222	17	2	7	8067
„ Серпни	274	14	4	185	30	3	10	8131
„ Вересни	478	36	5	196	24	2	3	8425
„ Жовтни	266	28	3	182	31	1	3	8505
„ Падолист	488	25	4	140	30	3	8	8841
„ Грудни	467	16	4	173	20	7	4	9124
„ Січни	480	108	3	165	103	1	4	9442
„ Лютім	337	47	6	180	54	6	—	9592
„ Марцю	346	24	4	202	24	3	9	9728
„ Цвітни	227	24	14	185	21	1	8	9778
„ Маю	313	22	6	183	25	6	6	9899
„ Червни	376	25	11	246	32	5	4	10024
„ Липни	340	34	9	206	27	2	7	10165
„ Серпни	301	25	8	182	25	3	5	10284
Разом	4852	446	88	2647	463	45	78	10284

На половину посмертного:

Місяць	Прийнято нових	Прийшло в переступ. листом	Прийшло в пів посмертного	Виказано	Всього перевертнутий лист	Перешило на пів посмертного	Умерло	Посігало в Братствах
В Червни				1908 позістало				804
„ Липни	31	1	2	52	1	7	—	778
„ Серпни	40	—	4	39	3	3	—	777
„ Вересни	150	2	2	48	1	5	—	877
„ Жовтни	137	10	1	33	11	3	—	978
„ Падолист	124	4	3	30	2	4	2	1071
„ Грудни	193	2	7	37	4	4	—	1228
„ Січни	99	1	1	42	2	3	1	1281
„ Лютім	78	4	6	40	8	3	3	1315
„ Марцю	144	2	3	74	—	4	—	1386
„ Цвітни	78	2	1	43	3	14	—	1407
„ Маю	92	4	6	62	9	6	2	1430
„ Червни	169	7	5	128	9	11	1	1462
„ Липни	108	5	2	50	6	9	—	1512
„ Серпни	70	6	3	71	2	8	1	1509
Разом	1513	50	46	749	61	84	10	1509

Дітей:

Місяць	Прийнято нових	Виказано	Посігало	Місяць	Прийнято нових	Виказано	Посігало
В Черв.			1333	В Лют.			1403
„ Лип.	10	32	1311	„ Март.	9	11	1401
„ Серп.	10	26	1295	„ Цвіт.	56	33	1424
„ Верес.	37	29	1303	„ Маю	21	15	1430
„ Жовт.	17	26	1294	„ Черв.	41	34	1437
„ Падол.	41	16	1319	„ Липни	22	34	1425
„ Груд.	39	18	1340	„ Серп.	37	7	1455
„ Січни	35	25	1350	Разом	434	312	1455

З кінцем Серпня остає 10,284 членів на ціле посмертне; 1,509 членів на половину посмертного і 1,455 дітей. Всіх разом є в Р. Н. Союзі 13,248 членів.

В Червни 1908 позістало 8,129 чл. на ціле посмертне; на половину посмертного 804. Всіх досерлих разом було 8,933 членів. — Дітей позістало в тім самім часі 1,333. Загальне число всіх членів було 10,266.

Сею збільшив ся о 2,155 чл. на ціле посмертне; на половину посмертного о 705 членів; дітей 122. Всего зросту є 2,982 членів.

Богдан Хмельницький український Гетман.

Початок повстання й битва на Жовтих Водах та під Корсунем.

Зинівий Богдан Хмельницький був сином чигиринського сотника Михайла Хмельницького. Його батько мав хутір Суботів під Чигирином. Чигиринський староста Данилович подарував йому за козацьку службу ще й землю і він заселив її людьми, бо тоді ще можна було людям переходити на землю інших панів. В молоді літа Богдан вчився в городі Ярославі, в Галичині, в єзуїтській школі, вивчився навіть говорити латинським язиком, але єзуїти не переробили його на Поляка: Богдан зістався Українцем. Під Цецорою Турки розбили польське й козацьке військо і забрали в полон багато народу. Богдан попався тоді Туркам і вони відвели його в Царгород. Два роки був він в полоні у Турків і вернувся на Україну. В Царгороді він вивчився говорити по турецьки. Тоді як Польща воювала з московським царством, Богдан бився з Москалями і бився так добре, що Владислав*) подарував йому з своїх рук дорогу шаблю. Владислав з того часу знав Богдана і пам'ятав про нього. Після того ми бачимо Богдана Хмельницького в війську гетьмана Павлюка, що піднявся проти Польщі. Під Кумейками Поляки розбили козацьке військо: козаки просили спокою і присягли на вірність Польщі. На листі підписався на вірність Польщі і Богдан Хмельницький: він був тоді військовим писарем у Павлюка. Поляки побили козацьке військо по обох боках Дніпра і настановили над ним старшим якогось пройдисьвіта, Іляша Караїмовича, свого сторонника, заборонивши йому зватися гетьманом. Здасться, козащина мусіла на віки загинути. Але, як навмисне, в Польщі настав король Владислав IV і вийшло так, що сам король піддержував козаків. Козащина знов воскресла.

За Владислава IV пани розібрали собі вже так, що далі було й нікуди. Пани на своїх землях стали зовсім королями, а король мав ні за що. Богаті польські й українські вельможі жили в своїх палатах по царськи, держали сотні або тисячі свого війська. Деякі вельможі, не питаючись короля, нападали з своїм військом на сусідні царства: Вишневецькі й Мнішки нападали на московське царство, Потоцькі й Корецькі — на Молдавію. Вельможі стали зовсім на рівні з давніми удільними князями і козаки не дурно звали їх королями. Вони держали в своїх руках дрібну шляхту, поїли її, годували в своїх палатах, підкупували її грішми і за те на маленьких соймах, чи радах у городах, дрібна шляхта обставала за своїм добродієм, а в Варшаві у соймі або на великій раді, подавала голос, якого хотів який-небудь вельможа, їх добродій. Внизу, під собою, пани мали в своїх руках народ, мали над ним королівське право карати смертю, а над собою не знали ніякого права. Ще попереду вельможі платили в скарб невеличкий податок: по два шаги од лану. За Владислава вони того не платили. Польщею й Україною володів не король, а вельможі. Вони збиралися в Варшаву на раду, або на сойм і на тім соймі постановляли всі закони, які тільки виходили в Польщі. Як тільки один пан не згоджувався на яке діло і кричав: „не велю!“ — вся соймова рада пропала: діло починали знов з початку. Король без сойму не мав права нічого робити і дійшло до того що вже вельможі рядили Польщею і Україною, а не король. Вельможі ще й до того коверзували, королем, читали йому молитви, трохи не в вічі лаяли його. Їх самоволя була така, що король часом мусів приставати на діло зовсім неправдиве.

Князь Ярема Вишневецький мав багато землі на Волині і держав мало не всю теперішню Полтавщину. Владислав віддав Ромні пану Казановському. Вишневецькі й після свого війська і відобрав Ромні силою не маючи на це ніякого права. Владислав видав листи, щоб його вигнати за самоволю з Польщі. Вишневецький приїхав у Луцьк на сойм, підкупив і напоїв шляхту, щоб вона стояла за нього, наче-б то проти обиди від короля. Замість того, щоб виїхати з Польщі, він вибраний на тому соймі послом у Варшаву приїхав у Варшаву і король мусів знати з нього кару, що й віддати йому город Ромні. Ще гірше коверзував Альбрехт Радзівіл, в руках котрого була трохи не вся Литва й Біла Русь. Владислав дав йому одно староство, з котрого четверту часть треба було платити в скарб на польське військо, що від того звалося кварцянним. Радзівіл не виплатив у скарб шість тисяч золотих, Владислав натякнув йому на те. Радзівіл розсердився і почав підбурювати проти короля дрібну шляхту. Щоб залагодити пана, Владислав дав йому ковенське староство ще й п'ятнадцять тисяч золотих!

Тимчасом Владислав задумав війну з Турками. Він дуже любив війну і йому хотілось добути собі

слави. На ту війну підмовляв його посол із Венеції, на ім'я Тєполо. Він приїхав у Польщу і почав вговорювати Владислава пустити козаків на Чорне море, хоча би й на Царгород, а тим часом збирати військо і рушати на Турків. Посол сказав йому, що Венеція і папа римський пошлють йому своє військо на Турків. Владислав вговорив пристати на ту гадку найблизчих панів: Оссолінського і гетьмана польського війська, Конєцьпольського. Се діло він робив дуже тихо і потайно від других панів, наче вгадував, що вони не згодяться на ту війну.

В сій турецькій війні найбільше допоміг йому дати козаки. Але після того, як Поляки побили Павлюка й Остранина, козаків було дуже мало. Владислав задумав знов поновити козащину, щоб стати проти панів і збити їх пиху і забрати в свої руки більше влади в царстві. Він знав, що козаки ненавиділи шляхти і били її, як тільки було можна. Окрім того він був прихильний і для віри українського народу і обороняв її від панів. Зимою, з почасту 1646 року Владислав із своїми приятелями постановив дати козакам 20.000 талерів, щоб вони справили собі 40 чайок, вийшли на Чорне море і вдарили на Турків.

Того-ж року Владислав прикликав у Варшаву козацьку старшину: Іляша, Барабаша, Хмельницького і Нестеренка. Хмельницький тоді тільки що вернувся з Франції. Французький король просив собі допоміг в Польщі. Владислав дозволив йому набирати людей в військо між козаками і Хмельницький їздив по тому ділу до Франції. 2.400 козаків ходило в Францію і відбирати з Французами від Іспанії город Дункерк. Король прикликав до себе козацьких старшин тихенько вночі, розмовляв із ними і сказав їм, що козащина знову повинна бути на Україні. Він дав їм королівський лист на поновленє козащини, щоб козаків було 12.000 або 20.000 дав 6.000 талерів на чайки і звелів їти на Чорне море. Тоді-ж козакам дав король червону адаманкову хоругву з білим орлом. Королівський лист, чи грамоту взяв до своїх рук Барабаш.

Не спитавши панів, Владислав почав готувати ся до війни: звелів вербувати в Німеччині військо, готувати гармати. Він був попереду слабкий, а то аж поздоровшав: встав із ліжка, скрізь ходив і доглядав усе сам. Вже найняті Німці йшли в Польщу, а вельможі не знали, до чого воно йде. Тим часом тіж вельможі почали з'їжджати ся до Варшави. Приїхав і найзначніший пан Альбрехт Радзівіл. Король сказав йому що мав оповістити панам про одне дуже значне діло.

Як тільки король оповістив, що він задумав воювати Турків, ще й покликав козаків до помочи, пани так і стали дуба. Вони дуже обидилися і загаласували, що вони, вельможі, не знають, що робить ся в Польщі і з ким буде війна. Вишневецький і слухати не хотів про війну, бо ненавидів козащину, що тепер знов підіймала ся на Україні. Пани вигнали з Польщі венеційського посла, Тєпола, два рази збирали ся на сойм і постановили щоб король не збирав чужоземського війська, не пускав козаків на море, зменшив і те військо, що було і не починав війни з Турками. Пани понесли до короля той лист, прочитали йому при тім добру молитву, що він задумав діло, не спитавши сойму, себ-то панів. Король мусів на все пристати: він не мав сили устояти й постановити на свійому.

Вістка про те, що війни з Турками не буде, дійшла й на Україну. Козацькі старшини побачили, що в Польщі вельможі дужчі від короля і що треба годити панам, а не королеві. Барабаш сховав королівський лист і не показував козакам. А тимчасом козаки почули про те і почали гомоніти. Підслесива до панів старшина почала їх вговорювати веліла їм слухати, що скажуть, а декотрим неслухняним відрубали голови. Вельможі й Жиди ще гірше налягли на народ.

Так думала козацька старшина, та не так думав Богдан Хмельницький. Він думав із королівським листом підняти козащину; встати знов на панів. Хмельницький задумав видурити королівський лист у Барабаша.

На зимнього Миколи Хмельницький ставив у себе в Суботів бенькет попросив гостей, попросив і Барабаша. Гості пили в хаті, на дворі обідали старці і каліки. Швидко попили ся гості і почали хропіти. Переяславський полковник Кречовський вже простяг ся на лаві. Барабаш ще сидів. Хмельницький частував його і за чаркою спитав його:

— На що ти, куме, держиш у себе королівський лист? Дай мені, я прочитаю!

— Навіщо тобі, куме, його читати? — промовив п'янений Барабаш: ми податків не платимо, в польському війську не служимо. Лучше нам брати гроші без ліку, а дорогі сукна без міри, ніж встоювати за чорний люд, швиндяти по лісах та байраках, та годувати своїм тілом комарів.

(Далі буде).

Евген Гвоздин.

Значінє просвіти

в житю народів взагалі а у нас з окрема тай далекосягла діяльність народних шкіл.

(1-ий реферат виголошений на просвітнім вічу в Філадельфії, Па.)
(Конєць).

Ось таке є значінє просвіти в житю народів взагалі. Просвітою двигаются народи, добувають майна, почеси й слави; одним словом просвіта є головною підмогою житю народу, мірилом, що так скажу, його достоїнства. Щасливий народ, що високо цінить просвіту, що ставить її на першому плані своїх справ. Народ такий, багатий в знанє, багатий морально, багатіє скорою ходою й матеріально а коли він і розумний і багатий, тоді усе йому отвором стоїть.

Просвічений чоловік не те, що темний і йому краще жити на сьвітї. Просвічений чоловік знає, що лихе для нього, а що добре. Знає він, як робити йому так, щоб житє у него було легше і краще. А що найголовніше, просвічений чоловік має різні способи, як запобігти та зарадити лихови. А звісно, як побореш лихо, то тоді добре тобі буде.

Про нас Русинів, чи як там властиво сей наш нещасний нарід назвати, сего сказати не можна. Чи про нас хто знає? Як хто може про нас знати, коли ми й самі гаразд про се не знаємо. Чи нам відомо, що ми,

„Чиї сини, яких батьків?

Ким, за що закуті? —

як питав Шевченко.

Ми оттак усього по трошки; як треба, будем Ляхами, коли знов Словаками, Москалями і т. д. — лиш не Русинами. Та як дбасм, так і маєм. Спитайте Американця, чи він знає де що про „Ruthenian-ів“, чи чув коли про такий народ, про таку чудасію. Американці знають про Поляків, Італійців, Греків, Сербів, Шкотів, що їх ледви кілька, найбільше кільканадцять мільонів, знають про Циганів, що вміють гарно ворожити, про Ескімосів, які супроводжували д-ра Cook-а в його подорожі до північного бігуна, а про нас, про 34 мільонний що найменше народ, народ, що має свою поверх тисячлітню історію, знає Американець стільки, що про диких Ботокудів в Австралії, чи де там вони проживають. А се що за причина? Брак народньої сьвідомости довів до сего, що ми нині не знаєм у широкому сьвітї. Ми о цілі десятки літ позаду за другими народами а усе те через недостачу просвіти. Правда, головною причиною сего, се наша вікова неволя, у якій держать нас наші сердечні опікуни, а вони раніш від нас порозуміли вагу просвіти.

500 літ ми живем уже в ярмі, 500 літ, як наложено на наш народ кайдани — диби, 500 літ тяжко здобутих досвідів пливе в крові нашого руського життя.

А з тих досвідів ось сей могутнім кличем питає нас: Де-б ти був нині руський народе, коли-б у тебе просвіта, як у других народів, коли-б у тебе сьвятині-храми просвіти, мужі науки.

Розуміли се гаразд наші вороги, коли занепащували нам волю. Вони з цілою заїлостію кинулись на наші школи, отсі, що так скажу, розсадники просвіти. Що виправляє московський уряд з сими, що домагаються просвіти на рідному язичі? Навіть Бога хвалити по своїому не вільно, слова Божого навчати так, щоб розумів його народ.

У всій області знаня й науки, шкільництві та письменстві маємо нечислені докази, як велику вагу привязують до сего наші відвічні вороги, щоб обнизити уровень нашої просвіти та цивілізації.

Вони знають, що без народної просвіти ми не будем мати на стільки засобів сили, щоб опертись їх акції винародовлення.

Вони се знають, розуміють а днесь і ми уже се пізнали та порозуміли.

Возьмім наше шкільництво в славній Галилеї. Таж се щось такого, що його лучше-б і не рухати, от як то говорять: „не руш ..... бо буде смердіти“. Коли галицька Русь перейшла під панованє Ляхів в р. 1340 забрались Ляхи за польонізаційну роботу з усею силою. І їм от-от було-б ся вдало з Русинів поробити Ляхів, як їх за кривди над руським народом, за кривди, що взивали омести до неба, постигло їх нещастє. Польща упала, тащо з сего, і нас придавила. Разом з Ляхами перейшли ми під Росію та Австрію. Під Австрією воно-б сще було яко-такো жились нам, але під Росією дуже тяжко гірко стало. Там заборонювали царі своїми указами книжок на рідному язичі, наука була на мові російській і більше селянських дітий вона мучила ніж учила.

Скільки то часу пропадало, поки діти навчать ся розуміти учителя хоч здебільшого. А не маючи до читаня руських книжок, ученики, вийшовши зі шкіл, по кількох роках і відвикали читати, забували і те чому навчили ся в школі. Страшну се шкоду чиняло

*) Польський король.

нашому селянству. Сто літ тому взад, коли школи були руські, тоді й руські селяни були письменніші та розумніші, як російські; се виразно казали тодішні люди. По 100 літах, як скасовано наші школи, між російськими селянами більше стало письменних, більше освічених людей, тому що їх в школі вчили рідною мовою і книжок російських вони по достатку до читання мали. Селянин же наш, зістаючи темним і не просвіченим, біднів, підупадав, зіставав ся позаду других народів. Хоч сидів на урожайних, буйних степах а бідував гірше тих, що живуть на пісках та болотах.

А в Австрії? Там були-б ми може і депо більше придбалі, так що з сего. Поляки, що не тратили надії на свою народну самостійність а потребували Австрії приподобатись, почали виставляти нас як ворогів державного ладу і Австрія мимо конституційних постанов 60 рр., які данали усякому народови в межах монархії право свободнішого розвою, віддала нас на поталу ляхьким верховолам. Що отсі наші „найсердечніші“ виробляють з нами, знаємо усі, аж надто добре. Трупами вкривають нашу країну, яка вже пересякла і так кровію мучеників, по наших трупах добирають ся власті й панованія.

Послідніми часами вдарили вони з усею силою на наші школи, бо знають як я виспе сказав, що коли наш мужик стане просвіченим, письменним, він не дозволить на себе накладати ярма, він скине його і пімстить ся страшно на своїх гнобителях.

Ляшки добре розуміють далекоюсяглу діяльність народних шкіл і на них звертають найбільшу вагу. Ми не маєм ні одної чисто руської школи, де-б наші діти могли виключно у рідній мові навчатись, нема ні одної такої школи для 3½ мільйонного народу нашої Галичини. Правда, хитрі Ляшки, що-б закрити свою облуду, свою нікчемність перед світом, видумали для шкіл у східній Галичині по руських селах шумну назву „школи з викладовим руським язиком“, але який сей руський язик, яка наука в такій школі, нехай найлучше посвідчать ті, що мали нагоду до таких шкіл ходити. Кілько таких случаїв, що дитина по кількालтній науці-муді в такій школі і підписатись гаразд не знає.

Такого добра наготовила нам Польща зі своїми школами. Вона боїть ся просвіти руського народу, просвіти здорової такої, щоб духа і серце піднімала, очи отвірала, вона знає, як далекоюсягле є значінє народних шкіл у иньших народів, знає, що за просвітою йде єввідомість народна, почутє народнього достоїнства, добробит та взагалі моральна підойма суспільности.

Думаю, що досить ясно представленє доси значінє просвіти взагалі і що з сего слідує, значінє її для нас самих. Заходить ще питанє, чи народна школа, у якій подаєть ся просвіта та взагалі усе те, що дитині в пізнійшій домашній, горожанській та релігійній житю потрібне, чи вона справді має так велике значінє, як нам се видаєть ся, чи справді діяльність народних шкіл так далеко сягає.

Злого днесь на світі багато а повстало се по сій причині, що держави не дбали перше про школу, та мало старались про їх уссовершенє.

Нині пізнались уже всюди на добродійстві, яке іде зі школи, пізнались на просвіті. І не дивниця, бо школа є головною основою, підставою родини, церкви і держави. Відносини усіх сих трех чинників є так сильно зі собою звязані, що одна без другої в теперішних часах обійтись не може. Школа не може обійтись без церкви, церков без школи а церков і школа без держави і на відворот. Добра народна школа не лиш навчас початкових річий із області знання, але й виховує, убагородняє серце і духа дитини а через се скріплює любов дитин до родичів і прочих членів родини.

Те саме є і з відносинами школи до церкви. Тут учить ся дитина перших правд віри, любови Бога і ближнього.

Відносини школи до держави є також не без значіння. За посередством школи і в школі самій виховують ся будучі горожани держави. Яка тепер школа, такими будуть пізнійші горожани, її вихованки, тому не дивниця, що усі цивілізовані держави особливо на школи звертають увагу, спікують ся ними старанно та не жалують ні праці ні гроша, щоб вони відповідали своєму призначеню.

У нас, особливо тут на заточеню, ніхто не постоїть за се, коли ми самі про се не подбаємо. Школи наші тут, коли їх школами назвати можна, учать як звисно лиш читати і писати а само знанє читавя й писаня, се єще не просвіта, се далеко єще до сеї назви. Ви самі те знаєте і розумієте, коли порівнаєте просвіту американську а нашу.

Як ви уважаєте, оті всі, що тут так численно зібрались на отсе наше віче: чи нам потреба ширшої просвіти, чи ні? (Голоси притакуючі) — І я так думаю, що потреба і що ви сим видно заінтересували ся, коли з так далеких місцевостей сюди прибули. Ви видно відчуваєте сю кривду нашого народу на по-

ли просвіти, бо інакше вас тут не було би. Колиж так, то вислухайте терпеливо й дальших рефератів нинішних, почім застановимось, яких нам способів уживати, щоб здерти з себе п'ятно некультурної, нації та стати в ряди тих, які вже давно збирають плоди просвітної праці між своїм народом.

Тож до праці, бо:

Праця єдина з неволі нас вирве,
Час не чекає, ходім!
Честь і пошана робітникам щирим,
Сором недбалим усім.

Ювілей Гудсона і Фултона.

І отсе від суботи минувшого тижня в Нью Йорку обходять велике св'ято. Зіхали ся з цілого світа, від всіх культурних націй представителі, прибули воєнні кораблі, щоб взяти чинний уділ в національній св'яті „вуйка Сема“.

І щож се за св'ято?

Подвійне: тристатня річниця відкриття ріки Гудсона і столітня річниця, коли пораз перший паровий корабель поров води ріки Гудсона. І від триста літ ріка Гудсон відіграє важну роль в історичнім житю нашої республіки: на її берегах взаємно поборювали себе Голляндці, Французи, Англійці і Індіанці аж наконєць побідоносно розвинув ся зв'язистий прап'ор.

На дни 4-го цвітня 1609 року Генрі Гудсон на кораблі „Halve Maen“ виплинув з порту в Амстердамі, щоб крізь американський континент найти путь до східних Індій. Залога його корабля о поємности 90 тон складала ся з 18 людей. По довгій плаві добив ся він наконєць до берега, а пливучи поуз нього на дни 2-го вересня 1909 р. як перший Європейець причалив до нинішнього ньюйорського заливу. Він поплив дальше горі рікою, яка після нього і дістала назву Гудсон, аж до нинішнього міста Йонкерс, де висів на ешу. Місцеві Індіанці прийняли його незвичайно гостинно і підняли йому на привіт печену собаку.

В сей спосіб 2-го вересня с. р. минуло 300 літ, як Європейці пораз перший станули на землі де днесь знаходиться сей стейт Нью Йорк і Нью Джерзі.

На сї землі прибула перша еміграція в році 1623. Партія сих перших емігрантів складала ся з 30-ти родин, Голляндців, разом 110 голов. Вони висіли на сушу в місци, де днесь в Нью Йорку знаходиться Battery Place і зістали принаїт Індіанцями з найбільшою гостинністю.

За першою партією емігрантів почали вскорі напливати нові, заасмотрені в усі фармерські знаряди, насіння і товар. Іх усіх висилала туди Західно-Індійська Компанія.

Ся компанія в 1626 році іменувала тут першого губернатора молоденької колонії, Петра Мінуета. Він купив від Індіанців цілий острів Мангеттен (нинішній Нью Йорк від Батері аж до 129 улиці) за 80 голляндських гульденів, то є за 24 нинішних доларів. Побудо-

вану на сїм острові першу оселю назвали Нью Амстердам. І отсе був перший початок нинішнього 4 мільйонного міста.

В тім часі побудовано перший Stadhuis, першу ситі гол в Нью Йорку. Вона стояла на місци, де днесь стоїть кам'яниця 73 Pearl Str. Вздовж ріки Гудсона станули численні, гарні дом перших поселенців.

В році 1653 колонію Нью Амстердам заїкорпоровано як місто. Мійських урядників іменував губернатор.

В році 1664 Карло II, король англійський був так щедрий, що подарував сю голляндську колонію своєму братови, князеви на Йорку, який узброїв сейчас флоту, щоб силою взяти в посіданє дарунок.

Коли командант англійської флотії, Ринард Нікольс причалив тут до берега, візав голляндського губернатора, Стюесанта до піддачі. Сей відмовив однак опір Голляндців тривав лишень тиждень.

Князь Йорк однак, заки єще сам причалив до берега і завоював голляндську колонію, а вже роздарував землі на захід від ріки Гудсона своїм двома приятелям; неіснуюча єще, будуча нова колонія дістала назву Нью Джерзі.

Голляндські колоністи були крайню обурені на височезні податки наложені на них англійським урядом та коли в році 1672-ім прибила до берега голляндська флотія, острів сейчас перейшов оп'ять на сторону Голляндії.

Голляндці однак лиш коротенький час оставали панами острова. Вже в два роки пізнійше при заключуваню мира, відступили його оп'ять Англії.

І від сего часу місто Нью Амстердам в честь князя Йорк названо Нью Йорк (1674).

Провінція Нью Джерзі оставала піддегла Нью Йорку до року 1738, в яким то році стала самостійною.

Минали роки англійсько-го панованія. В наслідок податків і гнету нові колонії, які зросли в силу, підняли оружє і порішили скинути з себе англійське панованє. Розгоріла ся борба о невідлеглисть. В сій війні обі сторони вскорі пізнали велику стратегічну вартість ріки Гудсона. Вашингтон на її берегах побудував много оборонних фортів.

Англіський генерал Cornwallis вдер ся зі своїми військами шість миль висше Fort Lee в стейті Нью Джерзі. На другім боці ріки, там де днесь 175 улиця по-

будував Вашингтон на борзі форт у якому лишив 3000 залоги.

Stony Point на західнім березі ріки було видовищем найкривавіших борб в цілій війні о невідлеглисть.

„Mad Anthony“ Wayne здобув єсеред кромішної п'ятми в ночі на чолі кількості людей англійську твердиню. Сам смертельно ранений, казав нести себе двом на плечах і так кермував дальше борбою.

Коли в році 1824 генерал Ляфаст відвідав ще раз Америку, висів в місци нинішнього Акварія, де його з нечуваним ентузіазмом приймає.

В Нью Йорку, в відлеглої ледви одного киненя каменем від берегів ріки відбула ся інавгурація першого президента Злучених Держав. Підчас перших років тут находила ся і резиденція президента та усе-го уряду Злучених Держав.

По скінченій війні о невідлеглисть міста над Гудсоном як і рух на сій ріці зросли в небувалий спосіб.

В році 1807-ім поплив горі Гудсоном перший паровий корабель „Clermont“ побудований Фултоном. Почала ся нова епоха.

Побудовано численні фери. Будівля на Кортланд стр. є в більшій части така сама, як і за часів Фултона.

Над водами ріки Гудсону розіграла ся рівнож 11. червня 1804 р. кривава трагедія, яка мала вплив на судьбу цілої молоденької республіки: поєдинок поміж двома політичними суперниками, найвизначнішими людьми того часу, Ароном Burr і Hamilton-ом. Сей послідний внав і на сїм місци, на вижинах старого Вігокен днесь стоїть кам'яний пам'ятник.

Ще одну трагедію бачили води Гудсону. Кожда дитина знає сумну оповість про американського патріота, Натана Hale. якого зловили Англійці і як шпига повісили. На місци, де положив він своє житє за вітчизну вноситься днесь чудовий пам'ятник. Його трагічна смерть становить один з найсумніших епізодів історії сеї країни.

Та і кару за зраду бачили рівнож береги Гудсону. В найприкрійшій хвилині в борбі о невідлеглисть Венедик Арнольд задумав видати зрадою Англійцям найсильніший форт своїх родимців, місцевість West Point. До переговорів з англійським генералом Клінтоном уживав він англійського майора Андре. Коли зрада Арнольда повела ся, вийшли Англійці побідниками, та судьба зриваючої ся до нового життя республіки була-б запечатана.

Арнольд в червню 1780 р. дістав начальну команду над West Point-ом. Вночі 21-го вересня, в лісі стрінув ся він з майором Андре і передав йому пляни кріпости а разом і всі

потрібні папирти до повороту через лінію форпостів.

На другий день ранком однак його зловлено та коло Таррап повішено. Вен. Арнольд втік і щасливо дістав ся на англійський воєнний корабель „Vulture“. Невдача його зради правдоподібно охоронила молодую республіку від загибелі.

Зібравши разом найважливіші події, то історія ріки Гудсона представляє ся слідує:

Рік 1609 — відкрите ріки через Г. Гудсона.

Рік 1626 — острів Мангеттен куплено за 24.00 доларів.

Рік 1664 — Мангеттен дістає назву Нью Йорк.

Рік 1780 — Майор Андре зловлений і повішений.

Рік 1789 — інавгурація Вашингтона як першого президента Злучених Держав.

Рік 1807 — перший паровий корабель Фултона на ріці.

Рік 1831 — перша амер. залізниця.

Рік 1909 — відчиненє тунелю під рікою.

Отсе найважливіші відомости, потрібні до зрозуміння ваги і витовкуваня сих ювілейних торжеств, які відбувають ся тепер в Нью Йорку (від 25-го вересня до 9-го жовтня).

На страйковий фонд в Минисранс, Па.

Оголошено в ч. 36. 91.23

Річна конвенція голлов. Урядників Р. Н. Союзу з фонду народного жертвувала 200.00

Русини-Українці з Какабека Falls, Ont. Can., а іменно: по 50 цнт. жертвували: Леонтій Маковский, Никола Шевчук, Гр. Маяський, Дм. Пелих. Петро Колодій 40 ц. Федь Дирик 30 ц. по 25 цнт: Рр. Данилюк, Павло Дідик, Стефан Пшеничний, Петро Янтонюк, Гнат Пшеничний, Янтошко Сілецкий, Ілько Поляновский, Йосиф Севишин, Прокіп Гишка, Мих. Пшитонкий, Гр. Топитень. Разом 5.45

Русини Українці з Granview, Man, Can.

По 1 дол. Михайло Гадзоса, Микита Сорока, Параска Нигрич, Юлія Нигрич; по 75 цнт: Михайло Гуска, Гнат Китик; по 50 цнт: Михайло Сорока, Іван Болянівський, Ів. Сірман, Ів. Цвик, Мих. Ярицькі, Анд. Гаврилюк, Антін Кушнір; по 25 ц. Мих. Данилик, Софія Мороз, Пал. Мороз, і Зоська Блавуцка.

Разом 10.35
Загальна сума 307.03

„ТОВАРИШ“, англійсько-руський підручник. Се нова книжка, з котрої можна найкорше і найлегше навчитись англійської мови. 254 сторін друку. Редакція „Свободи“ продас по 60 цнт.

„SVOBODA“
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
Published every Thursday at
144 Hudson, New York, N. Y.
Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.
Established 1893.
REV. P. PONIATYSHYN,
Superintendent
411 Washington Ave.,
ELIZABETH, N. J.
ANTH. CURKOWSKY,
editor
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.
K. KIRCZOW,
manager,
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.
Terms: Two dollars a year.
Advertising rates furnished on
application.
Entered as second-class matter
December 21, 1906, at the Post
Office at New York, N. Y., under
the Act of Congress of March 3,
1879.

В Америці на 12 місяців \$2.00
до стар. краю на 12 місяців \$2.00
в Америці на 6 місяців \$1.00

„Свобода“
газета для руського народу в
Америці і орган „Р. Н. Союзу“,
виходить щотижня в четвер і
коштує:
в Америці на 12 місяців \$2.00
до стар. краю на 12 місяців \$2.00
в Америці на 6 місяців \$1.00
Оплатувати газету треба всег-
да з гори.
Гроші треба посилати в ре-
дакцію листом, або через ек-
спресовий, або поштовою money
order (монеї ордер). Money order
то є карточку, котру дістанете
від почтаря або агента на ек-
спресовій офісі, пішли її нам бо
без того ми не годні грошей ді-
стати.

Адрес:
„SVOBODA“
144 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Звіт

з першого всенародного
вiча просвiтного в Фі-
ладельфiї, Па. на дні
15-го вересня 1909.

На дні 15-го вересня с. р. по
Службі Божій, відправленій Іх
Пр-ом, С. С. Ортинським о год.
9:30 з рання зібрали ся всі деле-
гати в шкільній галі гр. кат.
катедральної церкви. Віче отво-
рив Владика молитвою. Опісля
в горячій, одногодинній бесіді
привітав зібраних, та вказав на
ціль віча, і візвав, щоб присутні,
здаючи собі справу з ваги хвилі,
з ваги так великого і святаго ді-
ла, як справа нашого народного
шкільництва, до поладнання якої
вони власне днес згромадили
ся, відповідними внесками та у-
хвадами оправдали се довіре, з
яким народ їх вислав, стали
тим граничним стовпом, від яко-
го шлях нашого народного, про-
світнього життя звернути має ся
до світної будучини.

По скінченій промові Влади-
ки віче одногослосно поручило д.
Іванові Глові з Шамокін, Па.
переведенє виборів президії.

На предсiдателя віча присут-
ні з одушевленієм і одногосло-
сно упростили Владика, який прийняв
вибір жадаючи лишень вибраня
двох заступників. По коротких
нарадах на заступників вибрані
о. Н. Підгорський і д. Дм. Ка-
пітулу, Гол. Предс. Р. Н. Союзу
а на секретарів віча покликано
о. М. Лисяка з Plymouth, Па. і
д. А. Цурковського, редак. „Сво-
боди“.

З припорушення предсiдателя
віча Іх Пр-ства, приступлено сей
час до провіреня повноважень
делегатів. Показало ся, що при-
сутні були слiдує:

- д. Дм. Капітула, пр. Р. Н. Со-
юзу і д. С. Ядловський скр. фін.
Р. Н. Союзу — як делегати від
Головного Уряду Р. Н. Союзу.
о. П. Понятишин, редак.
„Душпастира“.
д. А. Цурковський, ред. „Сво-
боди“ (руської).
д. А. Гела, ред. „Свободи“
(слов.).
дд. Мат. Хандога і Анд. Пе-
трів, ред. „Гайдамаки“.
Auburn, N. Y. д. Ю. Фалат,
дел. від парохії і бр. сьв. о. Ник.
ч. 38.
Ansonia, Conn. д. Ф. Бодонь і
Вол. Касків (учит.), дел. бр. сьв.
П. і П. ч. 10 та Як. Качмарик
дел. парох.
Alden Station, Pa. о. М. Ба-
ранський і д. Н. Галайда, дел.
парох.
Allentown, Pa. Ол. Трач (д.
пар.) і Юр. Буців, (дел. бр. сьв.
Мих.)
Berwick, Pa. дд. А. Герич і Т.
Лукачевич (бр. сьв. о. Н. ч. 53.)
Breslau, Pa. д. І. Гимтрик (Р.
Н. С. ч. 30.)
Buffalo, N. Y. о. Л. Сембрато-
вич (парохія і бр. сьв. Ів. в. 15.)
Butler, Pa. дд. Т. Лукачевич і
Ю. Криницький (парохія і в. 67.)
Carteret, N. J. д. Йос. Война-
ровський (бр. сьв. Мих. ч. 209.)
Chauncey, Pa. д. М. Ільчук, (ч.
Р. Н. С. 170.)
Chester-Wilmington, Pa. о. І.
Велигорський (пар.)
Chicago-Burnside, Ill. о. В. Пе-
трівський, (пар.) .....
Elizabeth, N. J. о. П. Поняти-
шин і д. В. Гриценко (учит.)
(пар.) та д. В. Левчик (бр. сьв.
Вол.)
Elizabethport, N. J. д. Т. Жил-
ка, (Р. Н. С. ч. 142.)
Elmira, N. Y. д. П. Чичота
(парох.)
Glen Lyon, Pa. дд. М. Прислоп-
ський і Ал. Фринцко (парох.)
та д. А. Кулик (бр. сьв. о. Ник.)
Granville, N. Y. о. Т. Дзвиль і
д. А. Яцкович (уч.) (пар.)
Hazleton, Pa. дд. Ф. Поливка і
А. Романчак (бр. сьв. Мих. ч.
85) та М. Носаль, (сестр. Пр. Б.
ч. 216.)
Jersey City, N. J. о. А. Улиц-
кий, д. А. Гела (уч.) і д. Т. Ла-
бовський (парох.) — д. А. Онц-
сик (Р. М. Клюб. Пост. ч. 70.) і
д. Д. Голод (бр. сьв. Стеф.)
Manchester, N. H. о. Л. Во-
лянський і Й. Марчак (пар.)
McAdoo, Pa. дд. С. Рачук, А.
Шквір, Н. Якович, Ів. Запо-
тоцький і Д. Баболяк (пар.)
Mahanoy City, Pa. д. Ів. Ко-
жушко (ч. Р. Н. С. 222) і І. Кач-
марик (ч. Р. Н. С. 22.)
Nanticoke, Pa. д. Д. Мицак
(бр. сьв. о. Ник. ч. 249.)
New Alexandria, Pa. д. С. Мар-
кевич і А. Джуган (пар. і ч. 82.)
Newark, N. J. о. Ст. Макар, Т.
Касків (уч.) і І. Новіцький (пр.)
New York, N. Y. о. Н. Підго-
рецький, д. М. Гундич (уч.) Он.
Будник, (пар.) — д. Ар. Пьєр-
ко (бр. сьв. Андр.) — д. К. То-
лопко (тов. „Просвіта“) — дд.
М. Хандога і Анд. Петрів (тов.
Гайд.) — д. В. Цільник (бр. сьв.
Волод.)
New Britian, Conn. д. Дм. Ан-
дрейко (уч.) І. Парильяк і С. Ро-
ман (пар. і бр. Пр. Тр. ч. 94.)
Northampton, Pa. о. П. Луче-
ко, дд. П. Лозінський (уч.) Н.
Олексі і М. Петрик (парох.)
Olyphant, Pa. о. І. Сендець-
кий, дд. М. Корикора (уч.) і Ю.
Хиляк (пар. сьв. Ів. Хрест.) і д.
Ю. Павлусь (пар. Всіх Свят.)
Perth Amboy, N. J. д. Н. Ва-
верчак (пар.)
Philadelphia, Pa. Пр. Владика,
С. С. Ортинський, о. Боярчук,
д. М. Бабій (уч.) (парохія) —
дд. М. Поляк і Г. Шагала (бр.
сьв. Вол. ч. 105) — д. Г. Сло-
бодзян і І. Демків (чит. „Про-
св.“) д. Гр. Шавала (чит. Мир.
Січ.) — дд. С. Вільчинський, В.
Матоліч і Н. Сітницький („Над-
Сокіл“)
Pittsburg, Pa. д. Е. Гвоздик
(уч.) („Зап. Січ“) д. П. Шпіку-
ла (Р. Н. С. ч. 130.)
Plymouth, Pa. о. М. Лисяк, д.
А. Шеремета, І. Митрик, М. Я-

- рошак, А. Сорока, М. Ільчук, С.
Фромель, Т. Пристай (парохія).
Ramey, Pa. о. В. Гривнак (пр.)
Sayre, Pa. д. Ст. Солак (Р. Н.
С. ч. 107.)
Scranton, Pa. о. О. Пристай
(пар.) д. П. Кирілюк (уч.) (Р.
Н. С. ч. 123 і 162.)
Shamokin, Pa. о. І. Констанке-
вич, д. Ів. Глова, д. Й. Стетке-
вич (уч.), д. М. Штельма (пар.)
Shenandoah, Pa. д. Е. Васи-
ленко.
Swoyers, Pa. д. А. Лужецький
(бр. сьв. Мих. в. 197.)
Syracuse, N. Y. д. А. Варян
(пар. і Р. Н. С. ч. 30.)
Trenton, N. J. д. Г. Бачік (Р.
Н. С. ч. 121.)
Yonkers, N. Y. о. Д. Добро-
твор і М. Матвій (уч.) (пар.)
Wilmington, Del. д. Й. Ішук і
Ст. Чаплій (Р. Н. С. ч. 247.)
Watervliet, N. Y. о. Р. Воли-
нець (пар.)
Wilkes-Barre, Pa. д. М. Бабей
(пар.) д. Ол. Савіцький (Р. Н.
С. ч. 99.)
Wonsocket, R. I. о. М. Стру-
мінський (пар. і бр. сьв. Стеф.)
Разом отже було всіх делега-
тів 113, з 47 місцевостей.

(Продовженє з 1-ої сторони.)
3 кінцем Серпня 1909 р. належніть до Р. Н. Союзу 253 відділів
а іменно:

- Від. 1. Shamokin, Pa., Бр. сьв. Андрея
2. Mt. Carmel, Pa., Бр. сьв. Димитрія
3. Olyphant, Pa., Бр. сьв. Івана
4. Jersey City, N. J., Бр. о. Николая
5. Mt. Carmel, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
6. Brownsville, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
7. McAdoo, Pa., Бр. Пр. Богородиці
8. Elmira, N. Y., Бр. сьв. Арх. Михайла
9. St. Clair, Pa., Бр. сьв. Богородиці
10. Ansonia, Conn., Бр. сьв. Петра і Павла
11. Waterbury, Conn., Бр. сьв. Івана Хрест.
12. Yonkers, N. Y., Бр. сьв. Андрея
13. Troy, N. Y., Бр. сьв. о. Николая
14. St. Louis, Mo., Бр. Арх. Михайла
15. Buffalo, N. Y., Бр. сьв. Івана Хрест.
16. Lansford, Pa., Бр. Пр. Діви Марії
17. West Pavlet, Vt., Бр. Пр. Богородиці
18. Seymour, Conn., Бр. сьв. Івана Хрест.
19. Priceburg, Pa., Бр. сьв. Василія
20. Jessup, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
21. Mayfield, Pa., Бр. сьв. Кирила і Методія
22. Manown, Pa., Бр. сьв. о. Николая
23. Homestead, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла
24. Shamokin, Pa., Бр. сьв. Йосифа
25. Trauger, Pa., Бр. сьв. Івана Хрест.
26. Belle Vernon, Pa., Бр. Пр. Богородиці
27. Glen Lyon, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
28. Mahanoy Plane, Pa., Бр. сьв. Прор. Іллі
29. Rhone, Pa., Бр. сьв. Спаса
30. Breslau, Pa., Бр. сьв. Андрея
31. Eleanor, Pa., Бр. Арх. Михайла
32. Trauger, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
33. Northampton, Pa., Бр. Пр. Богородиці
34. Old Forge, Pa., М. Р. Н. Союз
35. Whitney, Pa., Бр. Трех Святителів
36. Scottsdale, Pa., Бр. сьв. Івана Хрест.
37. Chisholm, Minn., Бр. сьв. о. Николая
38. Auburn, N. Y., Бр. сьв. о. Николая
39. Syracuse, N. Y., Бр. сьв. Петра і Павла
40. Scranton, Pa., Бр. сьв. Прор. Іллі
41. Westmoreland, Pa., Бр. Арх. Михайла
42. Passaic, N. J., Бр. сьв. о. Николая
43. Simpson, Pa., Бр. сьв. Василія Вел.
44. Mt. Carmel, Pa., Бр. Пр. Богородиці
45. Philadelphia, Pa., Тов. „Любов“
46. Plymouth, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
47. Ambridge, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
48. McKeesport, Pa., Бр. сьв. Івана Хрест.
49. Powhatan, W. Va., М. Р. Н. Союз
50. Desloge, Mo., Бр. сьв. Івана Хрест.
51. Yatesboro, Pa., Бр. Арх. Михайла
52. Holyoke, Mass., Бр. сьв. Івана Хрест.
53. Pittsburg, Pa., Бр. сьв. о. Николая
54. Terryville, Conn., Бр. Арх. Михайла
55. Carnegie, Pa., Петра і Павла
56. Allegheny, Pa., Бр. Пр. Богородиці
57. Cohoes, N. Y., Бр. Петра і Павла
58. Ramey, Pa., Бр. сьв. Володимира
59. Leinsering, Pa., Бр. сьв. Івана Хрест.
60. Baltimore, Md., Бр. сьв. Анни
61. Dunlo, Pa., Бр. Петра і Павла
62. Monessen, Pa., Бр. Ів. Хрест.
63. Ford City, Pa., Бр. сьв. о. Николая
64. Gradatim, Pa., Петра і Павла
65. Elizabeth, N. J., Бр. сьв. Володимира
66. New York, N. Y., Бр. сьв. Андрея
67. Butler, Pa., Бр. Арх. Михайла
68. Ansonia, Conn., Бр. сьв. Григорія
69. New York, N. Y., Тов. „Зоря“
70. Jersey City, N. J., Р. М. Клюб Поступовий
71. Franklin Furnace, N. J., Бр. сьв. Ів. Хрест.
72. Alden Sta., Pa., Бр. сьв. Володимира
73. Providence, R. I., Бр. Кн. Данила
74. Granville, N. Y., Бр. сьв. Георгія
75. Mt. Carmel, Pa., Бр. сьв. Володимира
76. Newark, N. J., Бр. сьв. Ів. Хрест.

Крім поданих вище делега-
тів прибули на віче як гості:
3 Філадельфії, Па.: д. Йосиф
Ортинський, д. Марія Сітницька
і Дора Бабій;
з Нью Йорку, Н. Й. д. Марія
Гундич і д. Ем. Теодорович;
з Шамокін, Па.: д. Марія
Глова і
з Кінгстон, Па.: д. Мих. Ли-
сик.
Остаточне загальне число по-
казало 120 усіх учасників віча,
які прибули з 48 місцевостей,
навіть дуже далеко віддалених,
щоб лиш взяти участь в нара-
дах над долею-судьбою нашого
люду на чужині.
(Продовженє слiдує.)

РУСИНИ! Спомагайте сво-
іх Русинів. — Посилайте
гроші до краю, купуйте
шифкарти в Руській спіл-
ці **Ruthenian Exchange Co.,**
184 Hudson Str., New York.
Удавайтесь також до неї
в справах ґрунтових і
військових, котрі ся Спіл-
ка точно виконує.

77. Yorkville, O., Бр. сьв. Стефана
78. Minersville, Pa., Бр. сьв. о. Николая
79. Meyersdale, Pa., Бр. сьв. Юрія
80. Pleasant Valley, Pa., Бр. Арх. Михайла
81. Baltimore, Md., Бр. Петра і Павла
82. New Alexandria, Pa., Бр. Петра і Павла
83. Carnegie, Pa., Бр. сьв. Любоми
84. Canonsburg, Pa., Бр. Арх. Михайла
85. Hazleton, Pa., Бр. Арх. Михайла
86. Olyphant, Pa., Бр. Пр. Богородиці
87. Lancaster, N. Y., Бр. сьв. Василія
88. Gross Fork, Pa., Бр. Пр. Діви Марії
89. Simpson, Pa., Бр. Арх. Михайла
90. Centralia, Pa., Бр. сьв. Димитрія
91. McKees Rocks, Pa., Бр. сьв. Димитрія
92. Taylor, Pa., Бр. сьв. о. Николая
93. Newburgh, O., Бр. сьв. Йосифа
94. New Britain, Conn., Бр. сьв. Тройці
95. Beavers Meadows, Pa., Бр. Арх. Михайла
96. Pittsburg, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрест.
97. Marion Heights, Pa., Бр. сьв. о. Николая
98. Shenandoah, Pa., Бр. сьв. Володимира
99. Wilkes Barre, Pa., Бр. сьв. о. Николая
100. McKeesport, Pa., Бр. сьв. Ольги
101. Canonsburg, Pa., Бр. Пр. Богородиці
102. Cleveland, O., Бр. сьв. Петра і Павла
103. Export, Pa., Бр. сьв. о. Николая
104. Perth Amboy, N. J., Бр. сьв. о. Николая
105. Nicetown, Pa., Бр. сьв. Володимира
106. Chicago, Ill., Бр. сьв. о. Николая
107. Sayre, Pa., Бр. Пр. Богородиці
108. New York, N. Y., Бр. сьв. Володимира
109. Ellsworth, Pa., Бр. сьв. Михайла
110. Leetsdale, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
111. Allegheny, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрестителя
112. Newark, N. J., Тов. Любоми
113. New Florence, Pa., Бр. сьв. Василія
114. Dunmore, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
115. New Philadelphia, Pa., Бр. сьв. Михайла
116. Chisholm, Minn., Бр. сьв. Михайла
117. New York, N. Y., Тов. Зап. Січ
118. Pittsburg, Pa., Бр. Пр. Богородиці
119. Latrobe, Pa., Бр. сьв. Михайла
120. Spangler, Pa., Бр. Пр. Богородиці
121. Trenton, N. J., Бр. сьв. Ів. Хрестителя
122. Trenton, N. J., Бр. Пр. Діви Марії
123. Scranton, Pa., Бр. Пр. Богородиці
124. Ormrod, Pa., Бр. сьв. о. Николая
125. Chicago, Ill., Бр. Пр. Богородиці
126. Beaver Dale, Pa., Бр. сьв. Михайла
127. Buffalo, N. Y., Бр. сьв. о. Николая
128. Lorain, O., Бр. сьв. Андрея
129. Sykesville, Pa., Бр. сьв. о. Николая
130. Pittsburg, Pa., Бр. сьв. Фльора і Лавра
131. Buffalo, N. Y., Тов. Заморська Україна
132. McKeesport, Pa., Тов. Зап. Січ
133. Newark, N. J., Тов. Богдана Хмельницького
134. Ernest, Pa., Бр. сьв. о. Николая
135. Smoke Run, Pa., Бр. сьв. Георгія
136. Carnegie, Pa., Тов. Січ
137. West Seneca, N. Y., Бр. сьв. Георгія
138. Philadelphia, Pa., Тов. Ів. Наумовича
139. Oil City, Pa., Бр. Пр. Богородиці
140. Yongstown, O., Бр. сьв. Михайла
141. Little Falls, N. Y., Бр. сьв. Николая
142. Elizabeth, N. J., Бр. сьв. Михайла
143. Windber, Pa., Бр. сьв. Димитрія
144. New York, N. Y., Тов. Тисмениця
145. Altoona, Pa., Бр. Пр. Діви Марії
146. McKees Rocks, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
147. Allentown, Pa., Бр. сьв. Михайла
148. California, Pa., Бр. сьв. о. Николая
149. West Seneca, N. Y., Бр. Пр. Богородиці
150. Pittsfield, Mass., Бр. сьв. Димитрія
151. Allentown, Pa., Бр. Пр. Діви
152. Homestead, Pa., Бр. Пр. Богородиці
153. Berwick, Pa., Бр. сьв. о. Николая
154. Dunmore, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрестителя
155. Perth Amboy, N. J., Тов. Запор. Січ
156. Sheffield, Pa., Бр. сьв. Антонія
157. Donora, Pa., Бр. сьв. Димитрія
158. New Kensington, Pa., Тов. „Січ“
159. Herkimer, N. Y., Бр. сьв. Петра і Павла
160. Jamaica, N. Y., Бр. сьв. Юрія
161. Tower City, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
162. Scranton, Pa., Бр. сьв. Володимира
163. Edmonton, Alta., Тов. „Зоря“
164. North, Hadley, Pa., Бр. Ів. Хрест.
165. Chicago, Ill., Бр. Петра і Павла
166. Barnesboro, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
167. Cumbola, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
168. Perth Amboy, N. J., Бр. сьв. Василія
169. Scranton, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрест.
170. Chauncey, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрест.
171. Pittsburg, Pa., Тов. Запорожська Січ
173. Cleveland, O., Бр. сьв. Ольги
174. Oxford, Furnace, N. J., Бр. сьв. о. Николая
175. Detroit, Mich., Бр. сьв. о. Николая
176. New Burgh, N. Y., Бр. сьв. о. Николая
177. Vegreville, Alta. Can., Тов. Ів. Франка
178. Manchester, N. H., Бр. Пр. Діви
179. St. Louis, Mo., Тов. Богдана Хмельницького
180. Scarbo, W. Va., Бр. сьв. Петра і Павла
181. Manville, R. I., Бр. сьв. Стефана
182. Dixonville, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрест.
183. Sunderland, Mass., Бр. сьв. Петра і Павла
184. Whiting, Ind., Бр. Пр. Богородиці
185. Hazleton, Pa., Бр. сьв. Кирила і Методія
186. McAdoo, Pa., Бр. сьв. Ольги
187. Ford City, Pa., Тов. „Січ“
188. Ginter, Pa., Бр. сьв. Анни
189. South Fork, Pa., Бр. Пр. Богородиці
190. Newark, N. J., Бр. сьв. Володимира
191. Troy, N. Y., Бр. сьв. Володимира

192.	Herkimer, N. Y., Бр. сьв. о. Николая
193.	Red Star, W. Va., Бр. Пр. Богородиці
194.	Minneapolis, Min., Бр. Пр. Богородиці
195.	Peckskill, N. Y., Бр. сьв. Петра і Павла
196.	Whiting, Ind., Бр. сьв. Тройці
197.	Swoyers, Pa., Бр. сьв. Михайла
198.	Port Jerwis, N. Y., Бр. сьв. Михайла
199.	Whiting, Ind., Бр. Пр. Діви Марії
200.	Syracuse, N. Y., Бр. Пр. Діви Марії
201.	Whippany, N. J., Бр. сьв. Михайла
202.	Auburn, N. Y., Бр. Пр. Діви Марії
203.	Brooklyn, N. Y., Бр. сьв. Тройці
204.	New York, N. Y., Тов. „Просьвіта“
205.	Emerald, Pa., Бр. сьв. Михайла
206.	Ambridge, Pa., Тов. Р. Мол. Клюб
207.	Jeanette, Pa., Бр. сьв. Димитрія
208.	Kingston, Pa., Бр. сьв. Михайла
209.	Carteret, N. J., Б. сьв. Михайла
211.	Stapleton, N. J., Бр. сьв. Михайла
212.	Cleveland, O., Бр. сьв. Михайла
213.	Beyonne, N. J., Бр. сьв. Михайла
214.	McKees Rocks, Pa., Бр. сьв. Надії
215.	West Rutland, Vt., Бр. сьв. Михайла
216.	Hazleton, Pa., Бр. Пр. Богородиці
217.	Rochester, N. Y., Бр. сьв. Йосафата
219.	Bakerton, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
220.	Brooklyn, N. Y., Тов. „Дністер“
221.	Chicago, Ill., Бр. сьв. Стефана
222.	Mahanoy City, Pa., Бр. сьв. о. Николая
223.	Port Buckley, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрест.
224.	Belle Valley, O., Бр. сьв. о. Николая
225.	Desloge, Mo., Бр. сьв. о. Николая
226.	Hammond, Ind., Бр. сьв. Ів. Хрест.
227.	Derry, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрест.
228.	St. Clair, Pa., Бр. сьв. Анни
229.	Scranton, Pa., Бр. сьв. Василія
230.	Monessen, Pa., Бр. Пр. Діви Марії
231.	Scranton, Pa., Бр. Пр. Діви Марії
232.	Hazleton, Pa., Бр. сьв. Григорія
233.	Passaic, N. J., Бр. сьв. Ів. Хрест.
234.	Elizabethport, N. J., Тов. „Січ“
235.	Rosford, O., Бр. сьв. Михайла
236.	Ambridge, Pa., Бр. Пр. Діви Марії
237.	Chester, Pa., Бр. сьв. Духа
238.	New Alexandria, Pa., Бр. Пр. Діви
239.	Philadelphia, Pa., Бр. сьв. Григорія
240.	Portage, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
241.	Newark, N. J., Бр. сьв. Ольги
242.	Harpesville, O., Бр. сьв. Йосифа
243.	West Pullmann, Ill., Бр. сьв. Михайла
244.	Bellefonte, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрест.
245.	Trenton, N. J., Тов. „Січ“
246.	Crompton, R. I., Бр. сьв. Стефана
247.	Wilmington, Del., Бр. сьв. Ів. Хрест.
248.	Coatesville, Pa., Бр. сьв. Духа
249.	Nanticoke, Pa., Бр. сьв. о. Николая
250.	Pittsburg, Pa., Бр. сьв. Георгія
251.	Cleveland, O., Тов. „Січ“
252.	Northampton, Pa., Бр. Пр. Богородиці
253.	Lopez, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
254.	New Britain, Conn., Бр. сьв. Петра і Павла
255.	West Newton, Pa., Бр. сьв. о. Николая
256.	Ronco, Pa., Бр. сьв. о. Николая

(Дальше буде).

Касове Справозданє

прави фонду ім. Мир. Сичинського в Пітсбургу, Па., за час від 23. мая до 15. вересня 1909 р.

А. Загальний стан.

Дохід.

3/5 в часі віча	
Збірка о. Балого і Т. Гута	86.55
„ о. Кульчицького і Ів. Вагана	78.20
„ о. Даниловича і О. Атанаса	33.—
„ о. Ващишина з Monessen, Pa.	25.50
„ Евг. Гвоздика на весілю у Теод. Гута	8.45
Мипайло Фрич	1.00
19/6 о. Ващишин друга збірка Monessen, Pa.	9.86
28/6 о. Данилович New Alexandria, Pa.	7.15
28/6 Ан. Підуфалій Ambridge, Pa.	7.85
29/6 о. Захарко, збірка з Oil City, Pa.	9.20
2/7 о. Ротко з віча в Carnegie, Pa.	14.50
6/7 Стасинин, Процьків, Феш збірка з W. Homestead, Pa.	20.50
24/7 Стасинин, Кондрацішин, W. Homestead	5.60
26/7 Т. Каліновський New Kensington	7.00
2/8 Ол. Бучак Pittsburg	20
7/8 Ів. Ридом Glenwood-Pittsburg	30.35
7/8 о. Данилович New Alexandria, Pa.	25.40
8/8 Стасинин, Процьків, Кондрацішин W. Homestead	8.95
12/8 о. Захарко Ford City	26.95
14/8 о. Ващишин Monessen	1.00
15/8 Евг. Гвоздик з віча в Ambridge	8.26
17/8 о. Данилович Derry, Pa.	4.00
18/8 о. Лучечко збірка в Northampton, Pa.	56.20
5/9 Ксавер Дудівка W. Newton	9.18
о. Добротвор з Yonkers, N. Y.	5.00
Разом	\$489.85

Росхід.

23/5 за галю на віче	25.00
23/5 портрет Сичинського	10.00

23/5 цвѣти до украшения портрету	6.75
25/5 печатка фонду	4.—
9/6 книжки колекторські і леджери	5.25
10/6 розсилка книжочок	2.13

Разом

\$53.13

Дохід \$489.85
Росхід 53.13

Остає \$436.72

Рахунки фонду годять ся з предложеними квітами, що отсим стверджуємо.

Pittsburg, Pa. 10. вересня 1909.

За Контрольну Комісію:

о. Гр. Кульчицький Цмайло
Роман Колодійчик
Олекса БучакЕвг. Гвоздик,
секретаро. Н. Стефанович,
председатель.

(Дальше буде).

НОВИНКА

КАЛЕНДА

Жовтень.

30/4 Верес. Соф., В., Н., Л.
1/5 Евфем.
2/5 Трофима
3/5 18. Евстахія, Тат.
4/5 Кондрата
5/5 Фоки, Іони пр.
6/5 1/4 Зах. Іоана Хр.

СПРОСТОВАНЄ.

В справозданю Р. Н. Союза за місяць липень 1909 р. оголошенім в 37-ім числі сторона 3, послідна шпальта вкралась мала описка. Викруковано: „А. Шаршонь за адв. календ. за 1907 рік 88.62 — а має бути: „А. Шаршонь за адв. календ. за 1908 рік 88.62“.

— Подас ся до загального відома, що для вигоди Русинів-Українців з Нью Йорку, Джерзі Сіті і околиці льокаль редакції „Свобода“ буде відчинений що дня до години 8-ої вечером, а в неділі від години 1-ої з полудня до 7-ої вечером. Хто-б мав які справи до редакції чи адміністрації, може їх вигідно по скінченні своїй денній роботі в подану висше пору залагоджувати.

— Дика паніка в школі. В Джерзі Сіті від довшого часу кружили погослови, що „чорна рука“ до заряду шкільного писала листи з жаганням зложено певної суми гроша, грозячи в противнім разі висадження першої ліпшої школи в воздух. Такі листи мав доставати також заряд місцевой польської школи. Хто розпущав такі відомости — не знати. Знали про них однак і діти, та жили в вічній переполосі який і спричинив катастрофу. В понеділок, 27-го вер. коло полудня переходили якісь хлопчиська побіч польської школи та під самими дверима запалили ракету. В школі настав пекольний день. Діти в божевільнім страху, гадаючи, що „чорна рука“ висаджує школу кинули ся втікати. 14 дітей, в віці від 10 до 8 літ зістало смертельно покаланих, а около 60 лекше.

— Дня 27-го вер. досвіта дав чути ся в західнім Миссурі, середі Ілінойс, як і в сьвітій Кентукі легкий землетрус. Шкоди не було ніякої. В місті Evansville, Ind. численні мурі в домах попукали. Землетрус супроводжав сильний підземний грохот.

— В наслідок експлозії дня 27-го вер. в 8 поверховім будинку „Ferguson“ положенім в самім промисловім центрі Пітсбурга 16 осіб віднесло тяжкі, а яких бо лекші рани. Експлозія наступила в наслідок запалення фіхмів і була так сильна, що часть бічного мурі завалила ся. Жертви в людях тому невеликі, що один з робітників сейчас замкнув двері кімнати, де повстав пожар.

— Вибухи вулкана. Із Неаполя доносять, що вулкан Везувій, котрий від якогось часу

був спокійний і надавав майже ніякого знаку чинности, останніми днями почав вибухати. По сильному підземному гуку стали вибухати димом і вогнем менші кратери. Вибухи безвипинні і досить сильні.

— Цар і султан. Від кількох днів російський цар з царицею і дітьми перебуває над Чорним морем на Кримі. Сими днями має цар стрінутись з турецьким султаном. Стріча наступить на Босфорі, на покладі царського пароплава.

— Населенє нашої землі. Після найновіших обчислень — число людей на кулі земній доходить до 1.200.000.000. Число мужчин рівнаєсь женьщинам. Сі всі люди говорять 3.064 язиками і визнають 1000 релігій. Рік-річно вмирає 35.214.000 осіб, — або денно 98.848, — 4.020 на годину, а 67 на мінуту. Пересічно беручи, то вік чоловіка взагалі не переходить 38 літ. Майже четверта часть вмирає перед скінченням 17-ого року життя. Із 100 осіб обоїх пола, одна лишень доживає 100 літ, а 6 або 7 до 60. Число уродин вносить річно 36.792.000 с. є на день 100.800, на годину 4.200, на мінуту 70. Отже число людей на землі поволеньки, ане постіжно зростає. Люди жонаті живуть довше від нежонатих, трудящі від лінивців, а пересічний вік людей у більше просвічених племен єсть висший, чим у людей з низькою цивілізацією. Число мужчин жонатих і батьків, так маєсь до нежонатих і бездітних, як 73: 1.000. Вроджені весною суть сильніші від вроджених в иньших порах року. Лишень четверта часть мужчин доходить до сього зросту, що може служити військово.

— Панна організаторкою розбишацьких нападів. З Києва доносять про незвичайний навіть серед російських відносин розбишацький напад на двір в Оситничках, чигиринського повіта. Тиждень тому назад напали були злодії в ночі на дім Косюжинських і зрабували багато річий, між иншими столове срібло, револьвер, рушницю і т. п. Не минуло кілька днів, як на сей дім напали знов розбишаки вечером і то в хвили, коли в столовій комнаті сиділо ціле товариство, зложене переважно з дам. Розбишаки мали саджею замащені лица а впадши до комнати, крикнули: Руки до гори! — та наставились з револьверами. Зробив ся страшний переполох, пані зачали кричати, розбишаки стріляли, на вистріли їх відповів також револьвером Антін Косюжинський а пані Маріяна Козаковска вхопила крісло і кинула ним в одного з розбишаків. Такого опору, розбишаки не сподівали ся і пустили ся втікати. Слідство виказало опісля, що в нападі брали участь бувший локай і отгородник, котрих недавно тому відправлено, та що нападці ті організувала далека своячка панства Косюжинських, панна Т., котра таки у них мешкала. Дальше слідство викрило, що з'орга-

нізована нею ватага ограбила межі одним а другим нападом на дім Косюжинських також бюро Терещенків і недалеко цукроварню.

— Галицький сойм скликаний на 15. вересня с. р. і буде тривати три тижні.

— Вибір посла до сойму в Стрию. При доповняючій виборі посла до сойму з м. Стрия перейшов Дулемба 1058 голосами проти українського кандидата Онуфрія Дяби, який дістав всього 133 голоси.

— Жандарм убив селянку. В Добровлянах бобрецького повіту, Галичина, дня 26. серпня вбив жандарм Йосиф Вляха селянку Настю Коцовську. Летє ся хлопська кров без кінця і міри!

— Організація сільського жіноцтва. В селі Лісниках, бережанського повіту, засновано заходом акад. Василя Ратича та кількох сьвідоміших селянок першу „Жіночу Громаду“ на селі. До товариства приступило 63 членів.

— Помер д-р Ярослав Кулачківський, директор тов. „Дністер“ у Львові, переживши 46 років. Похорони відбули ся 9-го вересня с. р.

— На цілім полудневім побережю Злучених Держав 23-го вересня шалів страшний гураган. В місті Нью Орлінс, Ла. 45 осіб зістало забитих, а 55 загинуло без вісти. Страти матеріальні обчисляють на більше як два міліони доларів. В Morgan City, La. згинуло 10 осіб. В сій місті страсти матеріальні виносять 300.000 дол. В St. Mary i Terre Bonne мало згинути около 250 осіб.

— Продовженє життя. Заки учені скажуть, що чоловік тоді буде найдовше жити, як позбуде ся всього з виїмком шкіри і костий — то поки що сказано лише: Усуненє грубої кишки являє ся спасенєм для життя. На підставі ріжних доходів потверджує лікар Дістазо із Парижу, що теорія професора Мечнікова про продовженє життя в практичній житю окаже ся стійною. Професор Мечніков твердив перед кількома літами, що груба кишка в людській нутренности є жерелом найшкідливіших зародків слабости і що по усуненні сеї кишки переважати позжиточні мікроби шкідливих і таким чином можна продовжити вік людского життя. Др. Дістазо, асистент д-ра Мечнікова, мав ствердити правдивість сеї теорії на практичних дослідах. Він ствердив на трупах людей, яким вибрано грубу кишку за життя, що в їх нутрі не було майже ніяких мікробів а противно в тих, в яких сю кишку не виняли, були міліони шкідливих мікробів.

Др. Дістазо сказав ось що: „Дво до трілітній дитині повинно ся в оперативній дорозі усунути грубу кишку“. — В подібний спосіб вилічив др. Дістазо тепер двох пацієнтів, на яких вже ніхто не мав надії, щоби їм взагалі могло щось помочи. Тепер они находять ся після операції в як найліпшій здоровлю. Кілька місяців мусять они перебути в інституті Пастора під лікарськими оглядами. Др. Дістазо каже, що груба кишка не є нічим ви-

шим, як ідеальним місцем для повстання всіх хронічних слабости. Від сих страшних зародків походять ріжні душевні і тілесні слабости: так пр. хронічний біль серця або голови. Люди, що страхають ся позбутись грубої кишки, нехай держуть ся слідуочної дієти: Раз на день мясо в дуже малій мірі, за те багато ярини, дальше чаю, кави і яєць не повинно ся взагалі вживати.

ОПЛАТИТЬ СЯ ПОПРОБУВАТИ.

Є багато річий на сім сьвітї, які вихваляють ся в оголошенях, яких проба однак покаже, що вони нічого не вартають. Однак, коли щось дає дозволєне в тисячних случаях — то се дійсно оплатити ся спробувати. Чому в тих околицях, де панує пропасниця, люди вживають жінину? Позаяк вислід її уживаня є skutочний. З тих самих причин Трінера Американський Еліксир Гіркого Вина уживають в усіх недугах жолудка і живота, підчас недоврожности і забурєнь нервів. Оплатити ся спробувати се вино в таких случаях. Маючи на увазі, що здорова система травленя є здоровєм для цілого організму, повинно бути стремлінням усякого, сейчас запобігти нестравности. Сейчас, як лишень почуєте страту апетиту або ваше травленє слабне, уживайте Трінера Американський Еліксир Гіркого Вина. У всіх другосторах.

JOS. TRINER,

1333-1339 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

На віче!

Братя Русини в Syracuse і околиці!

Пора і нам збудитись з дрімоти! Пора і нам подумати о своїй будучности! Пора і нам почислити свої сили і взятись до праці на поли просьвітнім-шкільнім і національнім! Най дзвін вічевий порушить нашу байдужність, загіє наше серце до діла великого — сьвятого!

Тому кличемо: **На віче!****На віче!**

На порядку деннім: Справозданє делегата з віча просьвітного в Філядельфії і реферат в справі шкільній і просьвітній.

Віче відбуде ся в Syracuse N. Y. в вівторок 5-го жовтня. о 8-й год. з вечора в гали O'Day's corner South Geddes i West Fayette Str.

За комітет:

о. Теодосий Цар.

Русько-англійський Плунач „ТОВАРИШ“

підручник для науки англійськ. мови

Ся обізнана незвичайно практично уложена книжка є лїсною єдиноким товаришем і учителем для кожного Русина в Америці. В ній найдетє всі інформації і розмови, потрібні в щоденнім житю. — Сторін 256. Тверда оправа. Ціна 60 цт. — Заповлати у:

ANDREW SAWKA

52 Greene Str., Jersey City, N. J.

— АГЕНТАМ ЗНАЧНИЙ ОПУСТ. —

Повідоляю Вп. Родимців, що отворив в Нью Йорку

„Заграницьну канцелярію адвокату“ і Бюро земельних і торговельних поладжувань.

де перепроваджую всі справи судові і нотаріальні в Ст. Краю і поладжую всі справи тутейші за посередництвом визначних адвокатів американських. Удільно інформацій і посередництву у всіх справах бізнесових, торговельних і земельних. Продаю і купую лоти, фарми і домів. В мій „Головний Бюро військовий“ поладжую фавою, ако резервний офіцер австрійський, всі справи військові є повинні забезпеченєм на случай повороту до краю.

ШИФНАРТИ по цінах компактних продаю на всі лівні корабельні. Поручаючись отсим ласкавій пам'яті маю повну надію, що я. ако щирій Українець а при тим чоловік фавою освічений (посідаю австрійський студія правничі), буду в можности задовольнити вповні кожного в якій небудь справі, а маючи звосини в визначних людях, і будучи добре обнакомленим в Американським обставинами, буду в силі перепровадити кожду справу відвєдно вимогам тутейших принципів.

137 Emanuel Teodorowicz,
FOREIGN LAW OFFICE.

150 E. 7th Street, NEW YORK, N. Y.

СПРАВИ „СОЮЗА“

Покровитель і почесний член
Р. Н. Союзу.

Іх Пресвященство Стефан Со-
тер Ортинський, перший русь-
кий єпископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на ро-
ки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балог,
712 Carson Str. S. S. Pittsburg,
Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак,
Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Гут Кульчицький,
Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршовь,
524 Pine & Franklin St., Sha-
mokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Белл, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Андр. Стефанович, Pittsburg,
Pa.

Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Черін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St.
Yonkers, N. Y.

Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, 816 N. Frank-
lin St., Philadelphia, Pa.

Директор друкарні:
о. П. Понятин, 411 Washing-
ton Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
Антін Пурковський 184 Hudson
Str., New York, N. Y.

Менеджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson Str.,
New York, N. Y.

Головний організатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton Str.,
Holyoke Mass.

Головна Канцелярія Р. Н. Со-
юзу знаходиться під числом
123 Sussex St., Jersey City,
N. J.

Вступайте до Союзу!

„Руский Народний Союз“ —
Принимая членів до 45 літ
жизня.

Вступне після літ.
СОЮЗ ПЛАТИТЬ:
В разі смерті члена кляси „А“
(ціле посмертне) \$1000.00.

В разі смерті члена кляси „Б“
половину посмертного \$500.00

Посмертне за жінку або мужа
члена кляси „А“ 400.00 дол.

Посмертне за жінку або мужа
члена кляси „Б“ 200.00 дол.

Посмертне за діти від 15.00 до
\$300.00.

В разі утрати: а) обох очей, ніг
або рук \$1000.00,
б) одної руки, ноги або ока
\$200.00.

Если отец родивши в шпитали
божевіллях. Союз платить
за року родині \$150.00.

Хто хоче вступити до Союзу,
хочуть вписатись також до брат-
ства, яке належить до Союзу.

ДЛЯ П. П. СЕКРЕТАРІВ
Р. Н. СОЮЗА.

Повідомляю раз на все, що
всі гро і належачі до каси Р. Н.
Союзу, посилає ся так: на money
order-ax або чеках виписує ся
імя Alex Sharshon, Shamokin,
Pa. Дальше так записаний мо-
ney-order або чек не посилає ся
до Голов. Касієра, але враз з ви-
казами до Голов. Секретаря. Голо-
вний Секретар описля відсилає
їх до Голов. Касієра.

С. Ядловський,
Голов. Секретар.

Посмертні віоти

Грохоський Френк, ч.
Р. Н. Союзу від. 205. Emerald,
Pa. помер 16-го серпня с. р. Не-
біщик походив з Галичини, села
Інадова, пов. Перемишль.

Томко Антін, член Р. Н.
Союзу, від. 7. McAdoo, Pa. по-
мер 30-го серпня с. р. Небіщик
походив з Галичини, села Ме-
дина, пов. Збараж.

Трембач Іван, член Р.
Н. Союзу від. 91 McKees Rocks,
Pa. помер 3-го вересня с. р. Не-
біщик походив з Галичини, се-
ла Лосе, пов. Горлиці.

Гуретяк Анна, жена Кис-
ментія, члена Р. Н. С. від. 75.
Мт. Кармел, Па. померла 8-го
вересня с. р.

Вічна пам'ять!

Ч. 1053. КВІТ \$400.00
на чотириста доларів, котрі п.
Марія Паньчишин отримала як
посмертну заповому по мужу
Антоні з Головної Каси Руско-
го Народного Союзу в Америці.
St. Clair, Pa. дня 20. Септ. 1909.
Марія Паньчишин.

Свідки:
Гриць Мішчишин,
А. Хилляк.

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ (число) 9.

Тео. Хилляк предс.,
Онуфрій Ставський секр.

Ч. 1054 КВІТ \$100.00
на сто доларів, котрі Марія
Паньчишин отримала на похор.
кошта з посмертної заповомі по
Антоні Паньчишин з Головної
Каси Руского Народного Сою-
зу в Америці.

Свідки:
Гриць Мішчишин,
А. Хилляк.

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ (число) 9.

Тео. Хилляк предс.,
Онуфрій Ставський секр.

Ч. 1058. КВІТ \$400.00
на чотириста доларів, котрі п.
Петро Сабат отримав як по-
смертну заповому по жені Ана-
стазії з Головної Каси Руского
Народного Союзу в Америці.
Мейфілд, Па. дня 20. септ. 1909
Петро Сабат.

Свідки:
Николай Гайчик,
Іван Тирпак.

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ (число) 21.

Лука Чайковский предс.,
Петро Сабат секр.

Ч. 1059. КВІТ \$400.00
на чотириста доларів, котрі п.
Гаврило Гамбаль отримав як по-
смертну заповому по жені Ме-
лєній з Головної Каси Руского
Народного Союзу в Америці.
Мт. Кармел, Па. 17 септ. 1909.
Гаврило Гамбаль.

Свідки:
Іван Голда,
Гаврило Заверач.

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ (число) 2.

Димитр. Коропчак предс.,
Іван Воргач секр.

Ч. 1061. КВІТ \$240.00
на двіста сорок доларів, котрі п.
Юр. Гук і Ів. Воргач отримали
як посмертну заповому по Ів.
Грицьку з Головної Каси Ру-
ского Народного Союзу в Аме-
риці.

Свідки:
Іван Голда,
Гаврило Заверач.

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ (число) 2.

Димитр. Коропчак предс.,
Ів. Воргач секр.

Мт. Кармел, Па. 20 септ. 1909.
Юр. Гук і Ів. Воргач.

Свідки:
Василь Кокан,
Йосиф Дубець.

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ (число) 2.

Димитр. Коропчак предс.,
Ів. Воргач секр.

Ч. 1062. КВІТ \$30.00
на вісімдесят доларів, котрі
Бр. сьв. Димитрія отримало як
посмертну заповому по Івані
Грицьку з Головної Каси Ру-
ского Народного Союзу в Аме-
риці.

Мт. Кармел, Па. дня 18 сеп. '09.
Василь Корлак.

Свідки:
Іван Трохановський,
Мих. Й. Болтун.

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ (число) 2.

Димитрий Коропчак предс.,
Ів. Воргач секр.

Рух
в відділах Р. Н. Союзу.

NORTHAMPTON, PA. бр. Усп.
Пресьв. Богор. від. 33 Р. Н. Сою-
за буде приймати нових членів
без вступного від 16 до 25 літ, а
від 25 до 40 за половину вступ-
ного через два місяці то є вересень
і жовтень. Рівнож визнає ся всіх
членів щоби вивірнали свої мі-
сячні вкладки. Невиплавлений
своїх вкладок не буде мав голо-
су на річний мітинг.

Теод. Федько пр.,
Мих. Чепеляк кас.,
Тарас Кокочкий секр.

JEANNETTE, PA. бр. сьв.
Димитрія від. 207 подає до відо-
мості, що буде приймати чле-
нів без вступного через два мі-
сяці: вересень і жовтень. Мітин-
ги відбуваються кожної другої
неділі по першим.

Мих. Клим пр.,
Михайл Шандрович секр.

NEW YORK, N. Y. Тов. „Зо-
ра“ від. 69. Р. Н. С. подає до ві-
домості, що річний мітинг від-
буде ся дня 2-го жовтня с. р., на
який кожний член мусить явити
ся і вивірнати свій довг. Неявив-
ший ся член заплатити кару 50
цнт. а урядник і дол. Справоз-
данє уряду. Вибір нового уряду.
Мітинг відбуде ся в Liberty Hall
під числом 257 E. Houston Str.
точно о 9-й вечером. Нових чле-
нів буде приймати ся без вступ-
ного.

В. Маркевич пр.,
М. Мартинів кас.,
І. Биць секр.

BROWNSVILLE, PA. Брат
сьв. Ап. Петра і Павла, від. 6 Р.
Н. С. повідомляє всіх чл. ів то-
го братства, що того місяця від-
буде ся 3-місячний мітинг. На
тім мітингу повинен явитись
кожний член і вивірнати свої за-
легло ти. Если котрий член за-
лягає з вкладками не явить ся
на тім мітингу буде виключений
з братства і з Р. Н. Союзу.

Неявивши ся члені підляга-
ють карі після статутів братства.
а если котрий член не заплатит
її, то буде на слідуючій мітингу
виключений з братства.

Ів. Петришко секр.

PROVIDENCE, R. I. Братст.
Князя Данила Від. 73. подає до
загальної відомості усім своїм
членам, що дня 26. с. м. відбуде
ся надзвичайний мітинг, на ко-
трий мають явити ся усі члени;
в противнім разі підлягнуть карі
50 цт., а урядник і дол. На тім
мітингу мають порішити ся важ-
ні справи, як і рівнож переведе
ся поправка Братских Статутів.
Початок о 10 год з раня, під чи-
слом 65 Florence st.

Адрес Бр.: Омелян Рекрут,
150 Blackstone st.

М. Борис предс.,
Омелян Рекрут секр.

ADRESSNY STOL. MONT.
для 1) Дмитра Кучучана лежить
чек на 90 доларів від 22-го люто
го, 2) Стефана Гунчарака спра-
ву з „Норе Mine“ готові полаго-
дити 3) де є Николай Антон з
Трипзевни, Альбанія, Туреччи-
на.

SHEFFIELD, PA. бр. сьв. Ан-
тонія від. 156. подає до загаль-
ної відомості, що мітинг буде
відбуватися ся в кождо другу не-
ділю по першим о годині другій
по полудни у секретаря на Гор-
тон стріт, коло рускої церкви.
Сі, котрі суть на других плей-
зах, нехай посилають свою на-
лежитість на час перед мітин-
гом.

Іван Дублянця секр.
Іван Динак предс.,

PORT BUCKLEY, PA. бр.
сьв. Ів. Хрест. подає до відомо-
сті, що нових членів в віці від
16 до 25 літ буде приймати без
вступного, а від 26 до 40 літ за
половину вступного протягом
двох місяців: жовтень і листо-
пад. Тому кожний Русин пови-
нен скористати з нагоди і при-
бути на мітинг, який відбуде ся
17-го жовтня с. р.

Ст. Запоточний секр.

HAZLETON, PA. бр. сьв. К.
і Мет. відділ 185 подає до за-
гальної відомості, що річний мі-
тинг відбуде ся дня 3-го жовтня
(жовтень). Неявивши ся член
підлягає карі після статутів.

Б. Гаврила секр.

NEW YORK, N. Y. Товарис.
„Просвіта“ від. 204. подає до
відома своїм членам, що в субо-
ту дня 25-го с. м. відбуде ся мі-
сячний мітинг в гали під ч. 46
Ave. А. визнає ся всіх членів,
щоб безумовно явили ся.

М. Угорчак секр.

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ
як пошукування знакомих, оголо-
шення балів, представлень, ско-
дин і т. п. друкуємо в „Свободі“
по ціні одного цента від слова
за оден раз. Гроші треба приси-
лати наперед.

ОГОЛОШЕННЯ
Женщина в старшій або хоч
в середній віці, розуміюча ся до-
бре на кухні і конечно твереза
знайде сейчас місце у сьвящен-
ника самотного, близько Нью
Йорку.

Перше місце будуть мати сь-
яні по містах в краю вже були в
подібних обов'язках. Зголошу-
вати ся на адресу:
Svoboda,
(для сьвященника)
184 Hudson st., New York, N. Y.

КОНКУРС!
Дяко-учителя
потребує гр. кат. парохія Га-
лицьких Русинів в WilkesBarre,
Pa. Убігаючи ся о ту посаду,
мають предложити:

1. Свідцтво іспиту дяків-
ського.
2. Свідцтво знання нотного
співу.
3. Свідцтво від уряду цер-
ковного, що мають практику уч-
тельську.

Платня після умови і доходи.
Зголошення без повисших свід-
цтв опануть без відповіді.
Адресувати: Rev. E. Kuzim,
Box 129, Coal Ridge, Pa 36-39

ВІД ДИРЕКЦІЇ „РИЗНИЦІ“ В
SHENANDOAH, PA.
В. Шенандоа, Па. заложено
при церкві сьв. Михайла велику
торговлю церковними речами
під назвою
„РИЗНИЦЯ“.

„Ризниця“ містить ся в стар-
рій церкві на W. Centre St., а
побіч готових річей, як фелонів,
євангелій, стихарів, чаш і т. д.
буде також робітня на замове-
нє; також різнорodne світло
церковне на складі.

Просимо в кождім случаю у-
давати ся до „Ризниці“ в Ше-
nandoah, Pa. Цінники вишлемо
до всіх парохій в короткім часі.
Адреса:
„Ryznycia“
114 Chestnut Str.,
Shenandoah, Pa.

BROOKLYN, N. Y. Україн-

ське товариство „Спільний труд“
є заложено на бенефітових ста-
тутах а крім сего поставило со-
бі за мету старати ся про про-
світу своїх членів. Усі Русини,
накопи не суть єще членами ні-
яких иньших товариств повин-
ні старати ся вступити до него,
тим більше, що через два місяці,
то є вересень і жовтень прини-
має ся там без вступного. Тowa-
риство се в найкоротшім часі
приступить до Р. Н. Союзу. Мі-
тинги відбуваються в кождий
четвер перед першим в гали під
числом 189 20th st., South Brook-
lyn. Уряд товариства становлять
І. Вербінець пр., І. Бяс кас., та
М. Курица секр.

Великий Баль
устроює

Товариство Любов від. 45 Р. Н. С.
в суботу дня 2. жовт. 1909
в Academy Hall, 523 S. 4th
Str., Philadelphia, Pa.

Початок о 7. год. вечером.

Запрашаємо всіх тих, що
любять весело і чесно за-
бавити ся, будемо впус-
кати всіх, хто йно вступ
заплатить. Щоби більше
гостям уприємити забаву,
то постараємо ся крім му-
зики і танців запровадити
найновішу, дуже займаю-
чу забаву, яка в Філадель-
фії поавить ся перший раз.

Хто не прийде, то певно
що опісля пожалує. Також
подаємо до відома тим, що
хотіли-б вступити в члени
Товариства і Союзу, що під-
час Балю будемо приймати
без вступного до Товариства
і до Союзу після статутів.
Дальші інформації уді-
лить Комітет

Ів. Кречковський, секр.,
Андр. Вислоцький, кас.
Ст. Демків, секр.

ДЕ Є
Дмитро Чорний з Skaro, Alta?
Чотири роки тому, як виїхав з
Edmonton і був два роки в Cal-
gary, відтак, здаєсь, виїхав до
стєтій. Пошукує за ним сестра
Марійка в важній справі. Еслиб
хто о нїм знав, або він сам, про-
шу зголосити ся на адресу:

Mary Chorna,
458 6-th Str.,
37—35 Edmonton, Alta. Can.

ДЕ Є
ІВАН ІНАТ, родом з Гі-
ловень земплінської стол.
Перед трома роками був
десь в Огайо. Глядає за
ним сестра і просить або
його самого, або того, хто
знає його адресу, подати
се до:

Susi Dzandzel,
Box 239,
New Alexandria, Pa.

Товаришки митя
в віці від 18 до 22 літ, по-
шукує молодий мужчина.
Жадає ся, щоби мала окін-
чену п'яту клясу, мастку
не винагаєсь ніякого. Если
можливе пожадана рекоме-
ндація. Зголошення на адре-
су: П. Понаца, 29 Leo-
pold St., Rochester, N. Y.

Нининка з штуками.
З котрої можна научити
ся показувати більше як
200 штук, що аж кожний
здивує ся таким чудом. Ту-
зин листів о краснім дру-
ку, до Родичів, Брата, Се-
стри, дівчини і много инь-
ших. Для кожного запламо-
ті дві річи за 50 цнт. Гро-
ші мож заслати в марках
почтових або через Монеї
Ордер. Пиміть на адресу:
A. M. Wasiurkov,
Box 17, St. Francois, Mo.

Хто хотів би
цікаву книжку, нехай замо-
вить у „Knyharni
Nowostyj“.

Тлумач русько-англійський 60 ц.
Дикціонар польсько-англ. 75 „
Підручник німецький 65 „
Замовити у: „Knyharni
Nowostyj“, Box 21, Carson
Station, Pittsburg, Pa. 3-38

Добра спосібність для
дівчат.

Потрібно більше число дівчат
до науки роблення п'ягар і инь-
ших відділів тої самої роботи.
Початкова платня \$3.00 тижне-
во, а по скінченні науці гаран-
тує ся що можна виробити на
12 до 25 доларів. Робота стала,
поязак топер нема застою. Кож-
да охоча дівчина може сего впа-
вити ся, если є спритна.

BONDY & LEDERER
Fourth Green Str. Allentown, Pa.

Кожний свідомий Русин-Укра-

імеє повинен мати
ТВОРИ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
в двох томах, виданя Тowa-
риства „Просвіта“ у Львові, ко-
трі обнимають 1075 сторін дру-
ку і прикрашені 4 портретами.
Ціна дуже низька: В звичайній
оправі \$1.25 В гарній оправі,
\$1.75, вже з оплатою пошти.
Посилайте замовлення і гроші
до:

Ruthenian Book Store,
439 N. 6-th Ave.,
37— Scranton, Pa.

Руські образи
ВЕЛИЧИНИ 20x24 ЦАЛІВ

можна дістати у руського
ФОТОГРАФА.

Збірка портретів 16 козацьких
Гетьманів, красно украшені ста-
ринними воєнними приборами
лпш 210
Мальований портрет Яросла-
ва Січинського 6.00
Мальований портрет Пресьв.
Сотера Ортинського 6.00
Сі образи повинні знаходитись
в хаті кожного руського патріота.
Гроші треба посилати на Монеї
Ордер:

HANIACS STUDIO OF PHOTOGRAPHY,
513 Carson Str.,
S. S. PITTSBURG, PA.

Фарма
54 акрів, дім на 12 кімнат,
стодола, возівня і всі инь-
ші будинки, водний млин
на 2 камені, один стальо-
вий млин, водний тартак і
т. д. Гарний сад, дохід ве-
ликий з млина, фарма в се-
редній містечка. Ціна 1800
дол. Нисати до

Daniel Kudlik,
38 41 Colchester, Conn.

Александра Більо,
Іспитована Руська акушер-
ка, яка скінчила Інститут
положничий у Львові, в ц.
к. школі, поручаєсь всім
руським жінкам. В разі по-
треби удавайтесь до іспито-
ваної руської акушерки:

Александра Більо,
711 Carson Str.,
S. S. PITTSBURG, PA.

Нининки
не лиш звичайні але і ча-
родійські. Хтоб хотів біль-
ше дізнати ся, нехай пише
лист залучаючи марку за
2 цнт. на відповідь. з 4
Karol Kowal,
Box 96, Nefes, Ohio.

Українські пісні
на фонограф

можна дістати тільки в нас.
Рекорди співраджених прост
в Галичині. Фонограф дамо на міся-
чні сплати. Всі українські рекорди ма-
ють 10 цалів величини і єуть подвійні.
(Так само і польські) а ціна усіх тіл-
ки 65 пнт. — Пам'ятайте сейчас по бе-
сплатній каталог, а в разі листи по-
шито польськими буквами: 23

Загадка нутра землі.

І лише нутро землі не піддасться йому, а укритася старанно своєю тайною перед його очима.

І сьмість ся неначе з нього, з того, котрий відкрив сьвіт-зорі на мільйони, мільйони миль від землі віддалені, сьмість ся тим більше, що поселилось воно туй-туй в недалекий від чоловіка віддалі, під його ногами...

Але хотай не зміг він безпосередно відкрити тайну нутра землі, бо надармо би глядів у ню через грубезну, непрозору її скорупу, то все таки і о ній зміг він дещо сказати дорогою посередною, зміг поставити кілька здогадів про його стан, здогадів не лишених певних основ правдоподібності. Уже на кілька віків перед народженням Христа стрічаємо у Греків певні погляди на нутро землі. Плавали вони по Середземнім морю та мали нагоду оглядати вулкан.

Виділи, як із вулканічних кратерів видобувалися величезні маси газів та пншої лави, яка немов огнистими ріками розливалась по стоках гір.

В виду сего, виринув у них погляд, що нутро землі є гаряче, що в середині землі знаходиться огнисто-плинне море лави, яке по допущови богів, видобується часами на поверхню землі, та наносить людям кари за грішне їх життя.

Вулканічні гори Сицилії і Італії були уважані за входи до пекла;

Ніхто в тих часах не займався розслідуванням нутра землі. Дперва в пізнійші часи кинули ся учені до дослідів над природою. В виду сего не довгі літа тривають і праці над виясненням загадки нутра землі.

Копавши глибокі шибичи то за кам'яним вуглем, чи за солю, замітили робітники, що чим глибше копають тим стає гарячіше, бо в глибоких шибях, які мають понад 1000 метрів а доходять до 2000 є так уже гарячо, що треба вдівати легенький одяг, а чоловік уприває з надмірного тепла.

На підставі таких звісток копальняних робітників, поставив іще в XVII століттю Атаназій Кірхер здогад, що нутро землі є гаряче. Наколи вже в глибинах кількисотметрових — говорить він в своїй книжці „Сьвіт підземний“ (mundus subterraneus) — панує замітне тепло, то нутро землі, яке кількисот миль є віддалене від її поверхні, мусить знаходитися в стані огнистого моря.

Завдяки його істнованню існують по поглядам Кірхера вулкани, які суть найліпшим доказом на гарячий стан середини нашої землі.

Сей погляд Кірхера заохотив цілі заступни людий до праці над розв'язанням цієї загадки.

Вони почали старанно мірити температуру різних глибин в копальняних шибях і дійшли до цікавих заключень. Їх поміри вказали, що теплота в напрямі середини землі збільшується і то так, що на кожних 30 метрів в гллуб, збільшається вона о 1 степен.

Станувши на тій основі не тяжко нам обчислити, яке гарячо панує в середині землі. До сего треба нам знати величину луча землі, себто, як далеко від поверхні до її осередка. Се знаємо. Луч землі виноситься 6 мільйонів 378 тисяч метрів. Поділім се число через 30 то дістанемо скільки степенів гаряча, яке панує в самій середині землі. Через поділене вийде число 212 тисяч 600. Таке гарячо панує в нутрі нашої землі, гарячо, яку собі людський мозок уявити не годен.

В виду неї мусить усе не лише стопитися але навіть перемінитися в газ. Впливови сеї високої температури улягти мусять усі найтяжше топліві метали і скали як плятина, золото, граніт, гнайс ітд.

Коли зважимо, що найтяжше топліві метали та скали перемінюються в огнисто-плинну лаву уже при гарячості 4000 степенів, то можемо в той спосіб обчислити, як глибоко під нами починає ся огнисто-плинне море лави, та як глибоко є тверда скорупа землі, яка окриває се море.

Обчислимо се в слідуочий спосіб.

Мусимо довідати ся вперід в якій глибині землі панує ор'яча 4000 степенів; зробити се буде нам не тяжко, бо знаємо як збільшається теплота в напрямі середини землі. Ми знаємо, що після обчислень учених на кожних 30 метрів в гллуб, підноситься теплота о 1 степен. Отже коли 4000 помножимо через 30, то отримавмо глибину, в якій панує така гаряч, що в ній мусить усе стопитися. З помноження сих чисел дістанемо суму 120.000 метрів. В такій то глибині під нашими ногами розлигає ся огнисто-плинний океан лави і гарячо 4000 степенів, яке збільшає ся далі чим далі в гллубину землі будемо поступати. Далі збільшає ся теплота в виду якої складові частини землі не то, що мусять стопитися, але і перемінитися в газ до чого треба ще більшої гарячки.

В виду сего можемо уявити собі, як виглядає в середині земля. Ото в осередку її знаходяться гази, а їх окриває океан огнисто-плинної лави. На ній дперва лежить тверда та стала скорупа землі загруба на 120.000 метрів або коротше сказати 120 кілометрів.

От бачимо, що можна дещо сказати про нутро землі і тоді, коли ми його не виділи.

Земля, як бачимо, велика і глибока та не можемо дістати ся до її нутра; не

можна і то з многих причин. По перше видобати отвір до осередка землі завеликий на 1 метр квадратний було би дуже тяжко, і копанс такого отвору тривало би дуже довго а довго, так, що був би він викінчений може тоді, коли на землі не стало би чоловіка. Сотка людий копала би такий отвір 64 мільйони літ!

Однак про се думати лише можна, але викопати ніколи. Миж вже знаємо, що вже в глибині 3000 метрів панує температура 3000 степенів гаряча, а природно, що в такій теплоті не міг би працювати чоловік. В ній топлять ся уже метали, то з чоловіка в пару хвилин зістала би ся лише купочка угликів.

Чоловік хотів би як найглибше дістати ся в землю і то з двох причин. По перше хотів би се зробити для науки аби довідати ся, які скали та метали там наводяться, а по друге хотів би втікти в гллубину земської кори, аби добувати багатства укріті перед жадним баришів його оком. Однак не може. Вступу до середини землі неначе боронить сама земля, яка гарячо відстрашує від своїх скарбів влізливе всуди та цікаве людське око.

Найглибший отвір, який зміг чоловік до нині викопати знаходиться в Парушовицях на Шлезку пруським. Виносить він 2003 метрів.

Велика се глибина на око, однак маленька в порівнянні з лучем землі, який має 6,378.000 метрів.

Відношене між тими числами буде таке, як тоненька лупина великої дні до грубого її мяса!

Ми може трохи за далеко відійшли від нашої властивої задачі, тож вертаймо назад до неї.

Хочемо переглянути докази, які промовляють за газовим і огнисто-плинним нутром нашої землі, а наведемо їх тому, аби читачі впевнили ся в правдивості здогаду про гаряче нутро землі.

Вперід вулкани, себто огнем горючі, дишучі гори, є страхіття цілого людського роду в старині. Чиж не наглядні се докази, що нутро землі є горюче. Бо й з відки викидає вулкан гази та огнисто-плинну лаву через своє гирло-кратер, як не з нутра нашої землі. Істнованс вулканів є тісно зв'язане із огнисто-плинним станом нашої планети і хто займається ся вулканами, мусить зайняти ся розслідуванням середини землі. Що нутро землі гаряче — говорить німецький учений Гаас — на се дають найліпший доказ вулкани.

Завдяки тому, що земля корчить ся, а тим самим зменшує свій обем, не стає місця для такої кількості огнисто-плинної лави нутра землі. Верхні верстви, себто стала скорупа землі тисне на неї, а вона чекає лише на спосібність, аби увільнитися від того утиску.

А коли лучить ся так, що в земній корі утворюється прогалина-щілина, то гази та огниста лави пруть нею наверх землі, а утворивши отвір-кратер дають нам величезне, але повне грози явище — вулкани. Ся огнисто-плинна матерія, яку викидують вони, є частиною того огнистого моря лави, яке кипить в глибині 120 кілометрів під нашими ногами.

Також і гарячі жерелобуркути суть одним з многих доказів на се, що нутро землі є гаряче. Бо коли в глибинах під нами лежачих верств, не було гарячо, то як би могли загріти ся до кипятку цілі струї води, які з шумом трискають у гору. Учені, які займаються гарячими буркутами, говорять, що перепливають вони під землею верствами гарячі, які огрівають водні струї аж до стану газового, які знов з великою силою видобувають ся на поверхню землі в виді стовпів часами і на кількадесять метрів високих.

Що нутро землі гаряче, на се вказує історія розвою земної кулі. Наша земля не виглядала так як нині. В давних і то дуже давних часах находила ся вона по здогадам учених Канта і Ляпласа в стані газовім. Буваючи по зимних просторах вселенної, улягала вона остужено. Із стану газового перейшла вона в стан огнисто-плинний в такий, в якому нині знаходиться соняшна куля, а покрила ся на своїй поверхні темною твердою поволокою. Нині та поволока згрубувала а поверхня землі покрила ся усякою тварею. Однак до глибини не змогла ще стверднути земля; в нутрі своїм криє ще до нині і газ і огнисто-плинну лаву неначе на спомин давної минувшини. Що так є а не інакше, що в нутрі землі криєсь життя, що земля наша цілком не визимніла а ховає в собі много тепла, на се вказують вулканічні вибухи, які суть неначе живчиком нашої живительки, яка хоч поморщена на своїй поверхні, як літна бабуся, то все там в серці бє кров і життя, яке витрисне часом і наверх в виді вулканічного вибуху.

(Далі буде).

Російсько-Американська Лінія.

Одинона без пересідання лінія поміж Росією а Америною.

Почтові пароходи.

Пароход „Бірма“ — жовтня 2-го 1909.

Двошрубний парохід „Россія“ — листопада 6-го 1909.

Ціни умірковані.

За близшими інформаціями звертати ся до:

A. Johnson & Co.,
Gen. Pass. Agent,
27 Broadway,
NEW YORK, N. Y.

Книжки

які можна дістати вскладі книжок „Свободи“:

	цят.
Америка	15
Ангел та пустельник і т. і. . .	15
Борба клас і чому бобітники організують ся	15
Старім і Новім краю	25
Ріхи мільйонерів і т. п. С. 7. .	15
Ієщо з історії православної місії в Америці	10
Ієщо про зв'язята	30
Ієщо левади і т. п. С. 5.	15
Дорога любови, то Бога до-рога, С. 6.	15
Мігрант	15
Ковнір	10
Журавлі	10
Ките, зарібки, організації і т. п. в Спол. Державах	15
Семельне питанє	15
Іуб за зуб	10
Історія Русів з образками ..	10
Іанітал і праця	15
Ієжика рахункова	50
Ієзка про Жидів	15
Ієногострадальний народ, огляд історії українського народу	20
Ієвернений Грішник	20
Ієародний рух австро-угорських Русинів	15
Ієновий Завіт	15
Ієобразки і загадки	10
Ієповідання	15
Ієро відступників від рос. православ'я	10
Ієро нутро землі	25
Ієідземні скарби	25
Ієокуса	10
Ієсалтир	15
Ієрозмова Поляка з Русином ..	10
Ієсмерть	10
Ієтародавні казки та оповіда-ня	15
Ієтепові люде	15
Ієтрайк	20
Ієстріля на смерть, робітнича драма	15
Ієговариска ворожка	15
Ієінія в Америці	20
Ієхто з чого жє	15
Ієякі то є люди на землі, а в 20 образками	50
Ієяк мужик ходив до царя правди шукати	15
Ієчерез кордон	15
ІєРуско-англійський тлумач ..	60
ІєТольско-англійський тлумач ..	60
ІєМолитвенники в красній оправі.	
ІєБог Надежда моя	2.50
ІєХліб Душі	2.50
ІєDruh Duszi	1.50
ІєDruh Duszi (в звич. опр.) ..	.75
ІєМолитвенник малий	1.50
ІєВінець	1.50
ІєЗборник	2.30

Пишіть на адресу:

Swoboda,

184 Hudson St., New York.

РУСИНИ! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ Р. Н. СОЮЗА. СОЮЗ ПЛАТИТЬ 1000 ДОЛ. ПОСМЕРТНОГО.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"

Одною флашкою Pain-Expeller a можете прогнати д-м. на болівни.

Се средство до втрари не має рівного собі. Ніч не дає так скорой помощи і сталої помощи у всіх ревматичних недугах, невралгій, амплексів і д. По всіх друготерах по ціні: 25 і 50 цят.

F. AD. RICHTER & Co.
215 Pearl St. New York.

Пос'я на охорону марку: „Котівця“

Металеві ОБЦАСИ І ЗАП'ЯТКИ.

Для майнерів, каменярів, фармерів і всіх, що роблять при тяжкій роботі.

Они виплатять ся Вам потрібно. Можете їх купити враз з чоботами у Вашого продавця чоботів, або кожний шпєць Вам може їх прикупити. Они перетревають чоботи. Они суть легкі від шкєри. Пишіть по книжку, яка Вам більше розкаже.

UNITED SHOE MACHINERY CO.
BOSTON, MASS., U.S.A.

Накладом „СВОБОДИ“ вийшли

Папері листові

окрашені гарними вінетами і портретами наших руських геніїв — Продає друкарня „Свободи“ по ціні 50 цят. за 25 штук.

Також можна дістати:

Книжочки колекторські переконні ..... 10 || Книжочки Братські ..... | 10 |
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерті	3
Помяник померших душ ..	10

„SWOBODA“
184 Hudson Str New York, N. Y.

„Про кінець сьвіта“.

дуже цікава і займаюча книжочка вийшла накладом „Свободи“. З ньої всякий цікавий довідає ся чи і коли може наступити кінець сьвіта. Ціна 15 цят. Замовляти в редакції.

„SWOBODA“
184 Hudson str. New York, N. Y.

Шершень

(Szerszen)

одинок українська гумористична часопись в Америці.

Виходить 2 рази місячно.

Річно в Америці \$1.50, в Європі і Канаді \$2.00.

Адреса:

„SZERSZEN“
184 Hudson St.,
New York, N. Y.

Чи Вам треба аж стріляти, щей може з гармати? Щоб Вам в ухо загреміти: шліть же передплати! Зважте Братя що наш „Шершень“ козацького роду Рублів зовсім не дістане, хочби скавав в воду! І хоть врагів він кусає, хоть він і хороший, Щоб раз вилетів з друкарні — треба купу гроший. А в Нью Йорку та на кредит годі друкувати Тож кванте ся Дорогі з присланем предплати!

ЧИТАЙТЕ!

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожне братство приналежне до „Союза“, повинно мати отсі книжки:

- 1) Книжку членів (іменослов)
- 2) Книжку місячних складок
- 3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожне братство заслати 5 доларів до каси „Союза“.

„Гайдамаки“ місячник

Передплата на рік 100 долар. В Америкі і Росії — 150. д. ляр.

Адреса: „Haydamaka“
639 East 11 Street,
New-York N. Y.

Хористина праця для кожного!

Пошукуємо чесних людей до розповсюдження нашого краєвого тютюну за добрим винагородженням. Ся праця єсть дуже поплатна і легка для кожного Русина. В кожній місцевості знаходиться багато робітників, котрі хотіли такого тютюну, який курили у своїй вітчизні. Отже ми кождому дамо до розпродажу власне такий тютюн і його правдою коло розпродажу світочно винагородимо. Маємо тютюн російський і австрійський.

Хто зголосить ся до нас, дістане разом з інформаціями і несподіванку, яку всі будуть йому завидувати.

Пишіть сейчас по близші інформації і пробки тютюну, котрі ввизлаємо даром — залучаючи 2 п. марку на пересилку — до
Russian Tobacco Co.
192 Nassau St., Room 301, Dept. 8,
New York, N. Y.

ФАРМИ

в стейті Нонментінгт, ян рівном лоти доми і т. д. (таном в околиці Нью-Йорку) продає

ІВАН БІЛИК

З великого числа фармів належать передовсім звернути увагу на слідуєчі:

108 акрів, 50 акрів землі орної, решта пасовища і ліс, який дім на 9 кімнат, стодала і всі другі господ будинки, великий сад (ціна 1200) дол.

53 акрів, 30 акрів чистої землі, дім на 12 кімнат, стодала і всі будинки, грубий ліс і сід. Три милі від міста. Ціна 1.100 дол.

92 акрів, чистої землі 45 акрів, який дім на 8 кімнат, стодала і всі будинки, грубий ліс і сід. 4 милі від міста і міста. Ціна 1350 дол.

60 акрів, 35 акрів чистої землі, решта пасовища і ліс, який дім на 9 кімнат, стодала і всі будинки. На фармі є вітряне віска — 4 акр в н. менію — 2-ох акрів, 1 кінь, 20 тонів снігу і посадженнях 3 акри бульби. Ціна 1700 дол. готівкою 900 а решта на сплату.

На кожній фармі є сад і всі машини рілляні, тай кожда є недалеко від стації.

Деякі фарми можна купити на сплату.

Крім сего много інших фарм більших і менших на легкі сплати.

Більші інформації уділїть:

JOHN BILYK

617 E. 16-th Str., New York.

Русини Німбурга і околиці!

Чи Ви знаєте, що

German Savings

& Deposit Bank

на розі 14-ої і Carson ул., South Side,

Pittsburg, Pa.

є найбільш безпечнішим банком? Не знаєте, то загляньте до справозаданя стейтських контролорів, що узнали наш Банк за один з найсолідніших і найпевніших Пенсильванії. Маєток 5,000.000,00. Платимо 4 проц.

Шифарти на всі лінії Висилки грошей, справи нотаріальні, військові і т. н.

Й. Е. Р. Г., преде,

А. П. Міллер, касієр,

Ал. Бузак, ур. банку.

ОДИНОКИЙ РУСЬКИЙ ФОТОГРАФ

ПАВЛО ГУРДУС

77 Newark Ave., близько Henderson St., JERSEY CITY, N. J.

Прийдіть до моєї роботи і придивіть ся моїй роботі, а яко правдиві аналізи переконаність, що я більше даю, чим обіцяю. Фотографії виконую старанно і з всею точністю.

Дивіть ся добре на номер дому!

P. HURDUS,

77 Newark Ave., near Henderson St., JERSEY CITY, N. J.

Найбільша чесько-словенська і християнська фірма прапори, гужики, братські відзнаки, шапки та усі річі потрібні для братства в Америці.

ЕМІЛЬ БАХМАН

580 So Centre Ave., Chic-go Ill.

Паміть по наш великий, 40 сторін чисельний каталог, в якому міститься також список похвальних листів від всіх словенських братств в Америці. Пишіть до нас по словенська або по руська — як ко уміє. Знаємо по руську читати але відповідати будемо по словенська. 50—

Свій до свого!

Нумо Братя! Свій до свого! До Мамроша! Вєі до одного! Чужих усіх поминайте, Тільки свого підпирайте. Мамрош Русин справедливий, А в бізнесі все уцївний — Хто-же хоче більше знати, Прошу прийти й переконались. Горівки найлучші має, Бо злих зовсім не тримає. Й так віску, комовицю, Для всіх добру сливовицю Арак, коняк, рум, паленка І мінківка солоденька; Вина рівного всі хороше І то за дешеві гроші. Пиво свіже і холодне — Лучше бути вже не годне. Є цигара, що б курити Лип у него тра курити. Тому Братя, пам'ятайте, Та до нього завітайте. А ті, що з контрів приїжджають Най сей адрес памятають:

Trof. Mamrosh,

110 Morris str.,

Jersey City, N. J.

ВИРОБИ БРАЦКІ

шашлі, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.

R. H. MORGAN

13 N. MAIN ST.

SHENANDOAH, PA.

Одинокий руський адвокат і нотар на цілу Америку

ЮЛІАН ЧУПНА

Консулярний комісар.

Положажує всі справи в Галичині Процеса спадкові і ґрунтові. Відбер гроші від довжиків. Справи військові Споряджує контракти, повномочія і всі інші документи. Перепроваджує істабу ліцій і всі виписи гіпотечні. 3-3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA Адрес поштової: JULIAN CZUPKA, LL. P. P. O. Box 372. WILKES-BARRE, PA

THE FIRST

NATIONAL BANK

OF MINERSVILLE, PA.

Капітал \$50.000.00. Надвишка

і нерозділені зиски \$93.000.00.

Заснований 1864 року.

Найстарший Народний Банк

в Скулжил Кавнті.

Провадить загальний банковий бізнес. Видає міжнародні

моні орлери, драфти і пересилає

гроші до всіх частин світа, позичає гроші на реальности. Де-

позити сего банку подвоїлись

протягом послідних 5 літ і винос-

ять тепер около \$500.000.00.

Гроші пересилає через фір-у

Knauth Nachod & Kuhne, New

York, N. Y.

Dr. J. SZLUPAS,

1419 N. Main Ave.,

Scranton, Pa.

Можна сго бачити в офісі:

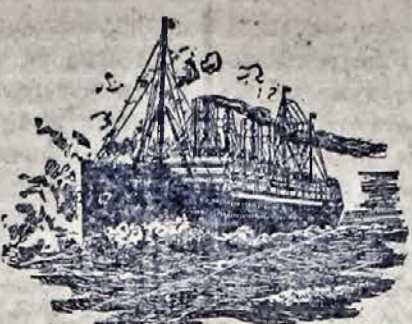
від 8-ої до 10-ої год. рано,

від 2-ої до 4-ої попл.,

від 7-ої до 10-ої вечер.

Old Phone 1269—B.

Руска
Агенція
Кора-
бельна
і Пере-
силка
Грошей

з кав-
пією
15.000
доларів
і від кон-
суляції
Стейту
Нью Йорк.

184 Hudson Str., New York, N. Y.

Ся Контора залагоджує слідуєчі справи:

Пересилає Гроші до всіх країв по цінах можливо найтан-ших і як найкраще.
Продає Шифарти на різні ліній корабельні до староро краю і в краю до Америки по найтанших цінах.
Виробляє повновасти, контракти купна і продажи за-осмотрені підписом консуля; перепроваджує великі інші справи зі судами і старокраєвими властями.
Пологаджує справи військові, як увільнене від асетирун-ку, військовій контролі, увільнене від виправ і т. п.
Мінняє гроші — старокраєв на американські і американські на краєві після бжучого курсу.

Адреса:

Ruthenian Exchange Co.

184 Hudson Str., New York, N. Y.

„ДУШПАСТИР“

се прекрасна, щиро-руська церковно-народна газета.

Виходить в Нью Йорку кожного місяця, подає гарні науки духовні і відомости зі світа. В „Душ-пастир-и“ друкують ся важні для всіх оголошення гр. кат. канцелярії Єпископської. Не брак там і жартів веселих та сьмішних, і красних образків. „Душпастир“ всім подобає ся — всі его хвалять.

Коштує на цілий рік так тут в Америці як і до староро краю всего лиш \$1.20.

Читайте, що пишуть за „Душпастир“:

Canora, Sask., Canada, Март 29, 1919

Всечесна Редакція Душпастир! — Признаю Вам щирі правду, що ніяка часопись так не едовольила мене, як ся наша, дорога часопись „Душпастир“... Ся часопись то єсть так, якби є дуже сильну по-сулу, легкий, манний дощ... Нехай засіяє благодать Божя над сим початком так гарного і святого діла! — З поважаням Олекса Хабун

Подібні похвальні листи приходять до Редакції „Душпастира“, май же що дня. Тож замовляйте „Душпастир“ чим-ськоше для себе і для Ваших своїх і внакомах тутки і в краю.

„Душпастир“ повинен бути в кожній руській хаті.

Гроші на „Душпастир“ треба посилати (най-ліпше поштовим моней-ордером) на імя:

Rev. N. Pidhorecki 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Позір, Братя Русини!

Виробляю в найліпшого мате-ріалу за найнижчі ціни
Братські шапки, Різниця, Яса, Бровки, Фани, Хоругви, Уніфор-ми, Печатки

Продаю найбільшій масі з життя Ісуса Христа від Різдва аж до Пасхи. Продаю також шапки до моленя і святіські: руські, польські і словенські по дуже низьких цінах. — Бєсь Русини, а до того членом Р. Н. Союзу. Прочі в чужині! Удавайтеся лиш до свого! Як хто знає, май таку книжку за роботу гварантую, Моя адреса така:

Stefan Kalakuka

215 Moran Court,

Scranton, Pa.

Одинона взірцево уряджена

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“

затрудняє добре вишколений друкарський персонал, посідає найновіші машини, ли-томе різномодні гарні черенки і прикраси.

Виконує

всіх друкарські роботи

точно, гарно і по низьких цінах.

Упов. Родомці, як тожє Відділи і члени Р. Н. Союзу по-винні в всяких друкарських роботах удавати ся лише до своєї друкарні „Свободи“. — Адрес:

184 Hudson Street, New York, N. Y.

Артист РІЗБЯР

Евгеній Василенко

виконує усіх роботи

входячі в обсяг церковної

штуки, як:

ІКОНОСТАСИ

ВІВТАРІ

ПРЕСТОЛИ

БАЛЬДАХИНИ і т. д.

Золотить і малює ікони.

Усі роботи виконує добросовісно.

EUGENY VASYLENKO

337 W. Center St., Shenandoah, Pa.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО „РАЙОН“

Драгоманов М.: „Старі хартії вільности“	40 коп.
„Рай і постуд“	40 „
„Заздрі боги“	10 „
„Швейцарська спілка“	10 „
„Про волю віри“	10 „
„Євангельська віра в старій Англії“	5 „
„Царство Божє внутрі вас“ Л. Толстого	10 „
Степенко К.: „Ще не вмерла Україна“ (ноти для хору)	15 „
„Прометей“, слова Олекси Коваленка (ноти для хору)	45 „
„Цілість держави і автономія“ Пименової, перекл. Олекса Коваленко	3 „
Дзизинський М.: „Польський і руський революційний рух в Україні“ 1. ч.	35 „
„Ревізор“, комедія в 5 д. Гоголя, перекл. О. Коваленко	25 „
„Гетьман“, опов. Злат-вратського, перек. О. Коваленко	10 „
Кононенко М.: „Струна“ Поетії	20 „
„Любов до ближнього“, жарт в 1 картині Л. Андрєєва, переклав Олекса Коваленко	10 „
„Розвага“, Український Декламатор. Том I. Уложив О. лекса Коваленко	1.25 „
„Розвага“, Український Декламатор. Том II. Уложив О. лекса Коваленко	1 руб.
„Терновий Вінок“, „Літературно-Артистичний Альманах, під редакцією Олекси Коваленка, Видане російською, з картинками, малюнками і вінетками. (В оправі 2 карб)	1.25 „
„Горбоконик“ Весела гум ристична казка для дор-слих і дітей. Олекси Коваленка. З малюнками	20 „
„Українська Муза.“ Поетична антологія (хрестоматія). Під редакцією Олекси Коваленка. В анто-логію входять краєві твори 134 українських поетів. 1280 ст. (В оправі 2 р. 75 к.)	2 р

Продають ся в „Українській (книгарні“, б. „Київської Старини“, Київ, Безаківська, 8.

Оден з найбільших

броварів в Америці.

Варить пиво на

краєвий спосіб.

без всяких примі-

шок.

Хто лиш раз

покоштує сего пи-

ва, то иншого вже

не буде пити.

Голова від него

ніколи не болить,

бо єсть здорове і

поживне.

Не треба его зреш-

току хвалити, бо

добре само за себе

говорить.

F. ROBINSON'S SONS.

Lager Beer Brewery,

435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.

Telephone calls:

General Office 2333, Night Call 4854.

ARGO

Gloss Starch

НЕОПАКОВАНИЙ КРОХМАЛЬ під барою у гро-серника лучить ся з порошком, через що ваше біле стає сиве або жовте.

Argo єсть найліпший крохмаль до всякого рода біля. Уживаєсь на зимно або готуючи.

Купуйте ПАКЕТИН ЧИСТОГО „ARGO“ 5цнт.

